

บทที่ ๔

สรุป การค้นพบ อภิปรายผล สรุปความ และขอเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้จุดมุ่งหมายที่สำคัญประการแรก คือจะสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเฉพาะสายสามัญ ปีการศึกษา ๒๕๐๗ และเปรียบเทียบความแตกต่างทั้งในด้านปริมาณและชนิดของปัญหาระหว่างโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนสาธิต และโรงเรียนในโครงการปรับปรุงของ กรมวิสามัญศึกษา จุดมุ่งหมายประการที่ ๒ คือ ต้องการที่จะสำรวจความคิดเห็นทั่วไปของครูวิชาสังคมศึกษาและนักเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาซึ่งได้แก่วิชานิติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง และศีลธรรม ทั้งในด้านหลักสูตร แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ ตำรา วิธีสอน อุปกรณ์ กิจกรรมประกอบการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร บรรยายภาค สิ่งแวดล้อม และการวัดผล ตลอดจนการนิเทศการสอนและการอบรมครู

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนได้หาข้อมูลด้วยการออกแบบสอบถามไปยังครูวิชาสังคมศึกษาจำนวน ๑๐๐ คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ จำนวน ๓๐๐ คน ในโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนสาธิต และโรงเรียนในโครงการปรับปรุงของกรมวิสามัญศึกษา รวมโรงเรียนที่ได้ส่งแบบสอบถามครู ๒๑ โรงเรียน โรงเรียนที่ได้ส่งแบบสอบถามนักเรียน ๑๐ โรงเรียน ในแบบสอบถามนั้นได้ให้ครูและนักเรียนตอบเกี่ยวกับความคิดเห็น ทศนคติ และข้อเท็จจริงในการปฏิบัติเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา รวมทั้งชี้ปัญหาที่ทำให้การเรียนการสอนวิชานี้ไม่ได้ผลดี และเสนอแนะเกี่ยวกับ^{ครู}จุดปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอน และเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

ผู้เขียนได้ส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด ๔๐๐ ชุด แบบสอบถามครู ๑๐๐ ชุด นักเรียน ๓๐๐ ชุด ได้รับแบบสอบถามคืน รวม ๔๐๐ ชุด หรือร้อยละ ๑๐๐ ฉะนั้นแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงมี ๔๐๐ ชุด ผู้เขียนได้แยกวิเคราะห์ข้อมูลเป็น ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครู อีกส่วนหนึ่งวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนักเรียน ผลของการวิเคราะห์นี้ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

สิ่งค้นพบที่สำคัญ

สิ่งที่ผู้เขียนค้นพบแยกได้เป็น ๒ ส่วน คือ

๑. สิ่งที่ค้นพบเกี่ยวกับการสอนวิชาสังคมศึกษา
๒. สิ่งที่ค้นพบเกี่ยวกับการเรียนวิชาสังคมศึกษา

สิ่งที่ค้นพบเกี่ยวกับการสอนวิชาสังคมศึกษามี ดังนี้

๑. ข้อเท็จจริงทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับครูวิชาสังคมศึกษาที่เป็นตัวอย่างของครูในการวิจัยครั้งนี้ และความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา

จำนวนครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ ส่วนมากเป็นหญิงยกเว้นโรงเรียนสาธิต ครูวิชาสังคมศึกษากลุ่มใหญ่มีอายุระหว่าง ๒๖ - ๓๐ ปี ครูวิชาสังคมศึกษาที่อายุน้อยที่สุดมีอายุน้อยกว่า ๒๑ ปี และมีเพียง ร้อยละ ๑.๐๐ ครูวิชาสังคมศึกษาที่อายุมากที่สุดมีอายุสูงกว่า ๕๐ ปี ซึ่งมีร้อยละ ๕.๐๐ ครูวิชาสังคมศึกษามีวุฒิตั้งแต่ชั้นปริญญาจนถึงประกาศนียบัตร ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๓๓.๐๐ มีวุฒิ พ.ม. ครูวิชาสังคมศึกษากลุ่มใหญ่ในโรงเรียนรัฐบาลโรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนในโครงการปรับปรุงของกรมวิสามัญศึกษา คือร้อยละ ๓๖.๐๐ ร้อยละ ๒๔.๕๓ และร้อยละ ๓๐.๐๐ ตามลำดับ มีวุฒิ พ.ม. ครูวิชาสังคมศึกษากลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔.๐๐ ในโรงเรียนสาธิต มีวุฒิ ค.บ. ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๖๒.๐๐ ใ้สอนวิชาสังคมศึกษาเป็นเวลานานระหว่าง ๑ - ๕ ปี ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษานานที่สุดคือระหว่าง ๑๖ - ๒๐ ปี มีร้อยละ ๕.๐๐ ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๐.๐๐ สอนวิชาสังคมศึกษาระหว่าง ๑๖ - ๒๐ ชั่วโมง และไม่ได้สอนวิชาอื่น ๆ เลย ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๑๓.๐๐ สอนวิชาสังคมศึกษาและวิชาภาษาไทย ครูวิชาสังคมศึกษากลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๕.๐๐ ฝึกวิชาสังคมศึกษามากที่สุด ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๕๐.๐๐ สอนวิชาสังคมศึกษา เพราะโรงเรียนจัดให้สอน และครูวิชาสังคมศึกษาคือร้อยละ ๔๓.๐๐ ใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือพิมพ์

ครูวิชาสังคมศึกษากลุ่มใหญ่ชอบการสอนวิชาสังคมศึกษาจากการทดสอบไคสแควร์ ปรากฏ

ว่าการที่ครูจะชอบสอนวิชาสังคมศึกษา หรือไม่นั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับประเภทของโรงเรียน ครูกลุ่มใหญ่ที่สุดคือร้อยละ ๒๔.๐๐ มีความเห็นว่าวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีประโยชน์ต่อความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของนักเรียน จากการสำรวจครั้งนี้ปรากฏว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นที่นิยมของครูวิชาสังคมศึกษาเป็นอันดับที่ ๑ วิชาภูมิศาสตร์เป็นที่นิยมของครูวิชาสังคมศึกษาเป็นอันดับที่ ๒ วิชาศีลธรรมเป็นที่นิยมของครูวิชาสังคมศึกษาเป็นอันดับที่ ๓ วิชาหน้าที่พลเมืองเป็นที่นิยมของครูวิชาสังคมศึกษาเป็นอันดับที่ ๔ ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๑๐.๐๐ ให้เหตุผลว่าไม่ชอบสอนวิชาสังคมศึกษาเพราะต้องเตรียมการสอนมาก ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๒.๐๐ มีความเห็นว่าวิชาศีลธรรม มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันมากที่สุด และครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๓๖.๐๐ ให้ความเห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์ เป็นวิชาที่มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของนักเรียนน้อยที่สุด

๒. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของครูวิชาสังคมศึกษาเกี่ยวกับการสอนและวิธีสอนวิชาสังคมศึกษา

ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๕๕.๐๐ มีความเห็นว่าชั่วโมงวิชาสังคมศึกษาจะอยู่เวลาใดก็ได้ รองลงมาคือร้อยละ ๔๓.๐๐ มีความเห็นว่าชั่วโมงวิชาสังคมศึกษาควรอยู่ตอนเช้า ครูกลุ่มใหญ่ในโรงเรียนสาธิตมีความเห็นว่าชั่วโมงวิชาสังคมศึกษาควรอยู่ในตอนเช้า ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๗๖.๐๐ เห็นด้วยกับการสอนวิชาสังคมศึกษาให้สัมพันธ์กันและได้สอนวิชาเหล่านั้นให้สัมพันธ์กันด้วย ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๗๘.๐๐ ที่เห็นด้วยกับการสอนวิชาอื่นให้สัมพันธ์กับวิชาในหมวดสังคมศึกษาและได้สอนวิชาอื่นให้สัมพันธ์กับวิชาในหมวดสังคมศึกษาบ้างเป็นบางครั้ง ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๐.๐๐ ที่สอนวิชาภาษาไทยนอกเหนือจากสอนวิชาสังคมศึกษา และได้สอนวิชาสังคมศึกษาให้สัมพันธ์กับวิชาภาษาไทยที่ตนสอนอยู่

ครูวิชาสังคมศึกษากลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๘.๐๐ ใช้เวลาที่โรงเรียนและที่บ้านแล้วแต่กรณีสำหรับเตรียมการสอน และได้เตรียมการสอนเป็นอย่างดีด้วย ครูวิชาสังคมศึกษาอีกกลุ่มหนึ่งคือร้อยละ ๒๔.๐๐ ที่ใช้เวลาว่างที่โรงเรียนและที่บ้านแล้วแต่กรณีในการเตรียมการสอน แต่เตรียมได้น้อยเพราะไม่มีใครมีเวลา

ในกรณีให้นักเรียนมีหนังสือแบบเรียนครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๖๔.๐๐ สอนโดยให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม และแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ ในกรณีที่นักเรียนไม่มีแบบเรียนครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๑๑.๐๐ สอนโดยอธิบายบทเรียนตามหลักสูตรแล้วให้นักเรียนจับบันทึกไว้ ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๕๕.๐๐ ที่สอนโดยการบรรยายแล้วใช้อุปกรณ์การสอนประกอบการบรรยายให้นักเรียนอภิปรายในบางครั้งและให้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมแล้วรายงาน

ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๖๔.๐๐ มีความเห็นว่าการสอนแบบมีกิจกรรม ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนและวัดผลภายในชั่วโมงอาจทำให้สอนทันหรือไม่ทันหลักสูตรก็ได้แล้วแต่การสอนของครู ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๕๑.๐๐ สอนได้ทันตามหลักสูตร ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๖๗.๐๐ ได้คิดแปลงและเพิ่มเติมจากประมวลการสอนในบางครั้ง ครูที่สอนไม่ทันตามหลักสูตร กลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๕.๐๐ ให้เหตุผลว่าสอนไม่ทันตามหลักสูตรเพราะเนื้อเรื่องมีมากเกินไปแต่เวลาเรียนมีน้อย ก่อนสอนนักเรียน ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๕.๐๐ ได้อธิบายเนื้อเรื่องตอนที่ยังไม่ได้สอนให้นักเรียนฟังอย่างย่อ ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๕๕.๐๐ เมื่อสอนจบชั่วโมงหนึ่ง ๆ มีความคิดที่จะปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น

ครูกลุ่มใหญ่คือ ร้อยละ ๒๖.๐๐ ได้ประสบปัญหาในการสอนเกี่ยวกับการขาดอุปกรณ์การสอน

ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๗๗.๐๐ ต้องการให้มีการอบรมครูและการนิเทศการศึกษา ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๔.๐๐ เห็นว่าต้องการให้มีการอบรมครูและการนิเทศการสอนเพื่อต้องการได้ตัวอย่างและแนวทางการสอนที่ดีเพื่อนำมาปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น และครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๕๖.๐๐ ต้องการให้มีการอบรมครูและการนิเทศการสอนปีละครั้ง

๓. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของครูวิชาสังคมศึกษาเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอนวิชาสังคมศึกษา

ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๕.๐๐ ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาในบางครั้ง ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๐.๐๐ ที่ใช้สิ่งตีพิมพ์เป็นอุปกรณ์ประกอบการสอน ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๑๐.๐๐ วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น ดิน, ต้นไม้

แรชาตุ เป็นต้น ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๗.๐๐ มีความเห็นว่าการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาจะช่วยให้เด็กเรียนเข้าใจบทเรียนดีขึ้นมาก ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๘๐.๐๐ ให้ความเห็นว่าโรงเรียนยังมีอุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอ ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๕๖.๐๐ ให้ความเห็นว่าครูวิชาสังคมศึกษาได้รับความสะดวกในการใช้อุปกรณ์ปานกลาง ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๘.๐๐ ได้สำรวจอุปกรณ์การสอนก่อนใช้ทุกครั้ง โรงเรียนสาธิต และโรงเรียนในโครงการปรับปรุงของกรมวิสามัญศึกษาไม่มีครูที่ไม่เคยสำรวจอุปกรณ์การสอนเลย

ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๕๖.๐๐ ใช้อุปกรณ์ประเภทวัสดุเฉลี่ยเดือนละ ๑ - ๑๐ ครั้ง ครูที่ใช้อุปกรณ์ประเภทวัสดุที่มากที่สุดครั้งที่สุดใน ๑ เดือน เฉลี่ยแล้วตั้งแต่ ๕๐ ครั้งขึ้นไปมีร้อยละ ๗.๐๐ ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๑.๐๐ ให้ความเห็นว่าแผนที่ใช้ได้ผลมากที่สุด ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๘.๐๐ ใช้แผนที่บ่อยที่สุด ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๖.๐๐ ไม่ได้ใช้อุปกรณ์ประเภทโสตทัศนศึกษาเลย ส่วนครูที่ใช้อุปกรณ์ประเภทโสตทัศนศึกษานั้นเฉลี่ยแล้วไม่เกิน ๕ ครั้งในเวลา ๑ เดือน ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๑๔.๐๐ ให้ความเห็นว่าภาพยนตร์ใช้ได้ผลมากที่สุด ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๑๓.๐๐ ใช้ภาพนิ่งบ่อยที่สุด ครูกลุ่มใหญ่ที่สุดคือร้อยละ ๒๘.๐๐ ไม่ทราบแหล่งที่จะติดต่อเพื่อนำภาพยนตร์มาฉายประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา ครูในโรงเรียนสาธิตร้อยละ ๑๐๐ รู้จักแหล่งที่จะไปติดต่อเพื่อนำภาพยนตร์มาฉายประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๑๐๐ รู้จักแหล่งที่จะไปติดต่อเพื่อนำภาพยนตร์มาฉายประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๑๕.๐๐ ได้ไปติดต่อที่ USIS เพื่อนำภาพยนตร์มาฉายประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๗.๐๐ ให้ความเห็นว่าเมื่อครูใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาแล้วนักเรียนมีความกระตือรือร้นในบทเรียนดีขึ้น ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๗๒.๐๐ สนใจกับสิ่งรอบตัวและคิดที่จะนำมาเป็นอุปกรณ์การสอนเสมอ และครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๗๒.๐๐ ให้เหตุผลว่าการที่ไม่ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษานั้นเป็นเพราะโรงเรียนมีอุปกรณ์น้อยไม่เพียงพอแก่ความต้องการทั้งจำนวนและชนิดของอุปกรณ์

๔. ข้อเท็จจริง และความคิดเห็นของครูวิชาสังคมศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๕.๐๐ ได้แนะนำให้นักเรียนติดตามเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวประจำวันจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ เสมอ ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๓๐.๐๐ ได้สอนให้นักเรียนรู้จักแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทุกครั้งที่สอน ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๑.๐๐ ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและความสามารถด้านต่าง ๆ เช่น อภิปราย โต้ว่าที่ รายงาน เป็นต้น ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๓๗.๐๐ ได้สอนให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องสมุด ห้องสัมมนา หรือพิพิธภัณฑ์สังคมนา หรือมุมหนังสือสังคมนา และครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๕.๐๐ ได้สอนให้นักเรียนรู้จักใช้หนังสืออ่านประกอบเป็นบางครั้ง

ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๕.๐๐ ได้จัดพานักเรียนไปทัศนajari ครูกลุ่มใหญ่อีกกลุ่มหนึ่งคือร้อยละ ๓๕.๐๐ ได้จัดทำป้ายนิเทศหรือป้ายประกาศในบางครั้งที่สอนถึงเรื่องที่สำคัญ ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๖.๐๐ ไม่เคยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียนเลย ครูวิชาสังคมนาครูกลุ่มใหญ่รองลงมาคือร้อยละ ๑๗.๐๐ ได้เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาสังคมนาเสมอครั้ง ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๔.๐๐ ได้จัดพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เป็นบางครั้งแล้วแต่ความเหมาะสม ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๕.๐๐ พานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เป็นเวลาวันเดียวแล้วกลับ ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๐.๐๐ ได้จัดพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ด้วยรถยนต์โดยสารที่เช่ามา ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๓๑.๐๐ ได้อธิบายและชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ที่จะไปก่อนที่จะพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๕.๐๐ ได้วัดผลการไปศึกษานอกสถานที่ด้วยการให้นักเรียนเขียนรายงาน ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๐.๐๐ มีความเห็นว่าการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนที่เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ที่ได้ไปทัศนajariมาดีขึ้น

โรงเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๕.๐๐ ไม่มีชุมนุมสังคมนา ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๕.๐๐ ของครูในโรงเรียนที่มีชุมนุมสังคนามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมนุมสังคมนา ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๗.๐๐ มีปัญหาว่านักเรียนบางคนไม่เคยร่วมในกิจกรรม

๕. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของครูวิชาสังคมนาเกี่ยวกับการวัดผลการเรียน

การสอนวิชาสังคมศึกษา

ครูวิชาสังคมศึกษากลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๗๑.๐๐ ใช้วิธีการวัดผลด้วยการรวมคะแนน การทำงานของนักเรียนคะแนนทดสอบและคะแนนสอบไล่ ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๐.๐๐ วัดผลทุกครั้งเมื่อสอนจบแต่ละเรื่อง ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๕๐.๐๐ ใช้การวัดผลแบบปรนัย และอัตนัยผสมกัน จากการสำรวจปรากฏว่าไม่มีครูวิชาสังคมศึกษาคนใดที่ใช้การทดสอบแบบ อัตนัยอย่างเดียว และครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๕๔.๐๐ ได้บอกให้นักเรียนทราบล่วงหน้าว่าจะมีการทดสอบ

๖. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของครูวิชาสังคมศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรและประมวล การสอนวิชาสังคมศึกษา

ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๐.๐๐ มีความเห็นว่าหลักสูตรที่ใช้อยู่เหมาะสมแล้ว ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๖๕.๐๐ ไม่เคยมีส่วนร่วมในการทำประมวลการสอนเลย ครูกลุ่ม ใหญ่คือร้อยละ ๗๒.๐๐ ต้องการมีส่วนร่วมในการทำประมวลการสอนวิชาสังคมศึกษา ครู ที่ต้องการมีส่วนร่วมในการทำประมวลการสอน ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๕๐.๐๐ ให้เหตุผล ว่าต้องการมีส่วนร่วมในการทำประมวลการสอนเพราะอยากแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

๗. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบ การสอนวิชาสังคมศึกษา

ครูวิชาสังคมศึกษากลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๖๐.๐๐ มีความเห็นว่าแบบเรียนที่ใช้อยู่ เหมาะสมแล้ว ครูวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนสาธิตร้อยละ ๑๐๐.๐๐ มีความเห็นว่า แบบเรียนวิชาสังคมศึกษาที่ใช้อยู่แล้วยังไม่เหมาะสม ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๑๕.๐๐ ให้ ความเห็นว่าแบบเรียนที่ใช้อยู่ยังไม่เหมาะสมเพราะเนื้อเรื่องไม่ละเอียดพอ ครูกลุ่มใหญ่ คือร้อยละ ๓๓.๐๐ นิยมใช้แบบเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของ " พูนผล อาสนจินดา " ครู กลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๒.๐๐ นิยมใช้แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของกรมวิชาการ กระทรวง ศึกษาธิการ ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๔.๐๐ นิยมใช้แบบเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองของ " กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ " ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๓๖.๐๐ นิยมใช้แบบเรียน

วิชาที่ลดกรรมของ " กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ "

ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๖๔.๐๐ นิยมใช้หนังสือประเภทที่มุ่งใจความละเอียดเป็นหนังสืออ่านประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา ครูร้อยละ ๖๔.๐๐ ได้ค้นคว้าจากแบบเรียนวิชาสังคมศึกษาอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเล่มที่ใช้เป็นประจำ

๔. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของครูวิชาสังคมศึกษาเกี่ยวกับสถานที่ บรรยายภาพ และสิ่งแวดลอม

โรงเรียนส่วนใหญ่คือร้อยละ ๔๕.๐๐ มีห้องสมุดจำนวนรองลงมาคือร้อยละ ๔๗.๕๐ มีห้องสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต และโรงเรียนในโครงการปรับปรุงของกรมวิชาสามัญศึกษาร้อยละ ๑๐๐.๐๐ มีห้องสมุด จากการสำรวจปรากฏว่าโรงเรียนราษฎร์ไม่มีห้องสังคมศึกษาเลย ครูวิชาสังคมศึกษาร้อยละ ๑๕.๐๐ ได้จัดมุมหนังสือสังคมศึกษาขึ้นในห้องเรียน ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๖๒.๐๐ ให้ความเห็นว่าจำนวนหนังสือและเอกสารสำหรับค้นคว้าประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาที่มีอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ มีจำนวนปานกลาง ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๔.๐๐ มีสิทธิยืมหนังสือในห้องสมุด หรือห้องสังคมศึกษาได้เฉพาะเวลาเปิดเทอมและตามเวลาที่กำหนด ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๓๕.๐๐ มีความเห็นว่าการสอนวิชาสังคมศึกษาในห้องสังคมศึกษาได้ประโยชน์มาก ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๑๕.๐๐ ได้ใช้ห้องสังคมศึกษาสำหรับให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา

๕. ปัญหาและอุปสรรคในการสอนวิชาสังคมศึกษาและข้อเสนอแนะของครูวิชาสังคมศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษา

ครูวิชาสังคมศึกษากลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๖.๐๐ ต้องการปรับปรุงหลักสูตรและประมวลการสอนเป็นอันดับที่ ๑ ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๕.๐๐ ต้องการปรับปรุงอุปกรณ์การสอนเป็นอันดับที่ ๒ ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๕.๐๐ ต้องการปรับปรุงแบบเรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นอันดับที่ ๒ ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๒.๐๐ ต้องการปรับปรุงหนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมศึกษาเป็นอันดับที่ ๕ ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๕.๐๐ ต้องการปรับปรุงวิธีสอนเป็นอันดับที่ ๕ ครูกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๓๕.๐๐ ต้องการปรับปรุงการจัดห้องเรียนและห้องสังคม

ศึกษา เป็นอันดับที่ ๒ ครูอีกกลุ่มหนึ่งคือร้อยละ ๑.๐๐ ต้องการปรับปรุงกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นอันดับที่ ๓ และมีครูเพียงร้อยละ ๑.๐๐ ที่ต้องการปรับปรุงการจัดอาจารย์ผู้สอน วิชาสังคมศึกษาให้เพียงพอไม่ไหว ชั่วโมงสอนของครูแต่ละคนมากเกินไปเป็นอันดับที่ ๑

ปัญหาในการสอนวิชาสังคมศึกษาที่ครูสังคมศึกษาประสบอยู่ คือ

๑. ครูขาดความรู้บางอย่างเช่น กฎหมาย และครูสอนหลายวิชาเกินไปจึงทำให้สับสน
๒. ครูมีงานสอนมากเกินไป จึงไม่มีเวลาเตรียมการสอนให้ดีเท่าที่ควร และมีการอบรมครูวิชาสังคมศึกษาน้อยเกินไป
๓. โรงเรียนมีอุปกรณ์การสอนน้อยและล้าสมัย
๔. เวลาเรียนวิชานี้น้อย บทเรียนมีมาก นักเรียนจึงไม่มีเวลาพอสำหรับไปศึกษานอกสถานที่หรือทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรอื่น ๆ
๕. คะแนนวิชาสังคมศึกษาน้อยเกินไปไม่เหมาะสมกับความพยายามในการทำงานของนักเรียน นักเรียนจึงท้อถอยไม่สนใจวิชาสังคมศึกษา
๖. เนื้อเรื่องที่กำหนดให้เรียนบางเรื่องยากเกินไปไม่เหมาะกับนักเรียน
๗. แบบเรียนไม่เหมาะสม เช่น บางตอนคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง และล้าสมัย ฯลฯ
๘. โรงเรียนไม่มีห้องสังคมศึกษาสำหรับเรียนวิชาสังคมศึกษาโดยเฉพาะ
๙. นักเรียนไม่นำความรู้ทางสังคมศึกษาไปใช้ในชีวิตประจำวัน พื้นความรู้ของนักเรียนไม่เพียงพอให้นักเรียนเกิดความเมื่อน่ายที่จะเรียนบทเรียนใหม่ นักเรียนขาดความนับถือ และเกรงใจครูวิชาสังคมศึกษา เพราะคิดว่าวิชาสังคมศึกษาสอนง่าย ครูวิชาสังคมศึกษาราคามีปัญญาผู้ครูสอนวิชาอื่น ๆ ไม่ได้

ข้อเสนอแนะของครูวิชาสังคมศึกษาในการขจัดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ หรือการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษา มีดังนี้คือ

๑. ครูต้องหมั่นปรับปรุงตนเองให้มีความรู้ในวิชาที่ตนสอนอย่างแน่นแฟ้นและก้าว

หน้าอยู่เสมอ ครูต้องหมั่นติดตามดูการเคลื่อนไหวของโลกในปัจจุบันอยู่เสมอ ครูสังคมศึกษาควรฝึกการใช้อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เช่น การฉายภาพนิ่ง ภาพยนต์

๒. ครูต้องเตรียมการสอนให้ดีทุกครั้ง และเตรียมอุปกรณ์ประกอบการสอนที่จำเป็น เวลาให้นักเรียนทำงานครูต้องชี้แจงวัตถุประสงค์ให้นักเรียนทราบ และติดตามผลตลอดเวลาอย่างใกล้ชิด ครูควรหาเกร็ดความรู้ใหม่ ๆ และสนุกสนานมาเล่าให้นักเรียนฟัง เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจวิชาสังคมศึกษาและควรสอนวิชาสังคมศึกษาให้ละเอียดพอสมควร เมื่อเสร็จสิ้นการสอนแล้วควรมีการวัดผลทุกครั้ง ผู้บริหารโรงเรียนควรให้การสนับสนุนครุภัณฑ์อย่างเต็มที่ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครูวิชาสังคมศึกษากับครูฝ่ายอื่น ๆ เช่น ฝ่ายห้องสมุด ฝ่ายศิลปฯ ผู้บริหารควรแบ่งงานตามความสามารถของครู และควรจัดชั่วโมงให้ครูสอนไม่เกิน สัปดาห์ละ ๑๒ ชั่วโมง ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดครูวิชาสังคมศึกษาให้สอนทุกวิชาในหมวดวิชาสังคมศึกษา เพื่อสอนวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาสังคมศึกษาสัมพันธ์กัน

๓. โรงเรียนควรจัดหาอุปกรณ์การสอนทั้งประเภทโสตทัศนศึกษาและวัสดุอุปกรณ์ที่อยู่ในสภาพดีเหมาะสมและทันสมัยให้มีจำนวนมากพอกับความต้องการ โรงเรียนควรมีศูนย์วัสดุอุปกรณ์สำหรับสร้างอุปกรณ์การสอนอย่างง่าย ๆ ขึ้นใช้เอง กรมวิชาการควรจัดสร้างอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับแบบเรียน

๔. โรงเรียนควรจัดฉายภาพยนตร์หรือภาพนิ่งเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาเสมอครั้ง ผู้บริหาร โรงเรียนและบุคลากรควรให้ความร่วมมือกับครูในการจัดพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ เมื่อกลับมาแล้วควรจัดการวัดผลนักเรียน เช่น ให้เขียนรายงานส่ง ฯลฯ ครูควรเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่าง ๆ มาบรรยายให้นักเรียนฟังบ้าง ผู้บริหาร โรงเรียน และครูควรร่วมกันจัดชุมนุมสังคมศึกษา

๕. ครูควรจัดการวัดผลนักเรียนทั้งแบบปรนัยและอ้อมนัยผสมกัน เพื่อให้นักเรียนจะได้ชินกับข้อทดสอบทั้งสองแบบ ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดการอบรมครูวิชาสังคมศึกษาอย่างน้อยปีละครั้ง ทั้งด้านวิธีสอน - การวัดผล และการสร้างอุปกรณ์

๖. ในหลักสูตรควรกำหนดจำนวนชั่วโมงสอนวิชาสังคมศึกษาให้เพียงพอที่ครูจะ

สอนให้ละเอียดพอทันตามหลักสูตรและไค์ผลดี

๗. กรมวิชาการหรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาควรพิจารณาสร้างแบบเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและประมวลการสอนและให้ทันสมัย เพื่อความสะดวกและผลดีของการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา แบบเรียนต้องตรงตามข้อเท็จจริง ตัวสะกดถูกต้องไม่ใช่พรรณนาโวหารมากเกินไป มีภาพประกอบมากพอควร พิมพ์ชัดเจน และทันสมัย

๘. โรงเรียนควรจัดห้องสังคมศึกษาขึ้นโดยเฉพาะ โรงเรียนควรจัดหนังสือสำหรับครูและนักเรียนได้ใช้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้โดยสะดวก

๙. ครูต้องส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักนำความรู้ทางวิชาสังคมศึกษาไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน รู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รู้จักติดตามข่าวคราวการเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ปัจจุบัน รู้จักอภิปราย และวิพากษ์วิจารณ์ตามสมควร ครูประจำชั้นต้องให้ความร่วมมือกับครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาคอยกวาดขันผู้ที่ไม่ทำการบ้าน วิชาสังคมศึกษาค้นคว้า หรือหนีเรียนชั่วโมงสังคมศึกษา โรงเรียนควรจัดทำ **Work - Book** ของวิชาสังคมศึกษาโดยเฉพาะสำหรับนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรลงโทษผู้เกี่ยวข้องที่ไม่ทำการบ้านให้หนัก ผู้บริหารโรงเรียนไม่ควรให้นักเรียนอยู่ในห้องใดห้องหนึ่งตลอดปี เมื่อมีการสอบครั้งหนึ่งก็ควรเปลี่ยนห้องครั้งหนึ่ง เช่น เปอร์เซ็นต์สูงก็อยู่ห้องหนึ่ง เปอร์เซ็นต์ต่ำก็อยู่ห้องหนึ่ง ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดชั่วโมงวิชาสังคมศึกษาให้อยู่ก่อนชั่วโมงพลศึกษา เพื่อนักเรียนจะได้ไม่อ่อนเพลียและเบื่อหน่ายต่อการเรียน

สิ่งที่ค้นพบเกี่ยวกับการเรียนวิชาสังคมศึกษามีดังนี้

✓ ๑. ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา

นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๕๒.๐๐ มีความเห็นว่าวิชาสังคมศึกษาเป็นประโยชน์มาก นักเรียนที่ไม่ชอบวิชาสังคมศึกษากลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๑๔.๐๐ ให้เหตุผลว่าที่ไม่ชอบวิชาสังคมศึกษาเพราะเนื้อหาซ้ำกันที่เคยเรียนมาแล้ว นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๑๔.๐๐ ชอบวิชาประวัติศาสตร์มากที่สุดและชอบวิชาหน้าที่พลเมืองน้อยที่สุด และนักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๕๓.๓๓ ชอบเรียนวิชาสังคมศึกษาในตอนเช้า

๒. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับครูวิชาสังคมศึกษาและวิธีสอน
ของครู

นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๓.๓๓ ให้ความเห็นว่าครูวิชาสังคมศึกษามีวิธีการสอน
ที่ดี นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๓๒.๐๐ ต้องการครูดูแลสอนดี นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๕๓.๓๓
ให้ความเห็นว่าครูวิชาสังคมศึกษาสอนวิชาในหมวดสังคมศึกษาให้สัมพันธ์กันทุกครั้ง นักเรียนกลุ่ม
ใหญ่คือร้อยละ ๕๖.๖๗ ให้ความเห็นว่าครูวิชาสังคมศึกษาสอนวิชาสังคมศึกษาให้สัมพันธ์กับวิชา
อื่นบ้างเป็นบางครั้ง นักเรียนร้อยละ ๑๐๐ ชอบการสอนแบบมีอุปกรณ์ประกอบการสอนวิชาสังคม
ศึกษา นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๗๖.๖๗ ให้ความเห็นว่าครูวิชาสังคมศึกษาใช้อุปกรณ์
ประกอบการสอนเป็นบางครั้ง นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๗๖.๖๗ ให้ความเห็นว่าเมื่อครู
ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนแล้วนักเรียนรู้สึกเข้าใจบทเรียนดีขึ้น นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ
๔๓.๓๓ ชอบการสอนแบบมีกิจกรรม นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๗๕.๐๐ ใ้ร่วมกิจกรรม
เป็นบางครั้ง นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๑.๖๗ มีความรู้สึกเข้าใจดีในขณะที่ครูสอนวิชา
สังคมศึกษา และนักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๕๒.๐๐ เมื่อเวลาไม่เข้าใจวิชาสังคมศึกษา
แล้วมักจะไปถามครู

๓. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอนวิชาสังคมศึกษา
นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๕.๖๗ ให้ความเห็นว่าอุปกรณ์ที่ครูใช้ในสภาพ
ปานกลาง

๔. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมในคาบเรียน
การสอนวิชาสังคมศึกษาและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๕๗.๖๗ ใ้ร่วมกิจกรรมโดยการรวบรวมข่าว
ภาพบุคคลสำคัญ และสถานที่สำคัญ และนักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๑.๖๗ ได้ติดตามเหตุ
การณ์และความเคลื่อนไหวประจำวันเป็นบางครั้ง

นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๓.๐๐ ต้องการให้ครูเชิญวิทยากรมาให้ความรู้
เกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาเดือนละครั้ง

นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๖๐.๐๐ ให้ความเห็นว่าครูเป็นผู้พานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ นักเรียนร้อยละ ๕๐.๐๐ ให้ความเห็นว่าครูวิชาสังคมศึกษาไม่เคยพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เลยครั้ง นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๓๖.๖๗ ให้ความเห็นว่าครูเป็นผู้กำหนดสถานที่ที่จะไปเอง นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๖.๖๗ ให้ความเห็นว่าชอบเดินทางด้วยรถยนต์ของโรงเรียน นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๓๓.๐๐ ต้องการให้ครูอธิบายและชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ที่จะไปก่อนการไปศึกษานอกสถานที่ นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๗๕.๖๗ จะไปร่วมในการศึกษานอกสถานที่ทุกครั้ง นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๕๐.๐๐ ไปร่วมด้วยในการศึกษานอกสถานที่เพราะอยากได้ความรู้ นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๗.๐๐ ให้ความเห็นว่าเมื่อกลับจากการไปศึกษานอกสถานที่แล้วรู้สึกเข้าใจบทเรียนดีขึ้น นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๒๑.๐๐ เมื่อกลับจากการศึกษานอกสถานที่แล้วได้นำบันทึกมาเรียงเรียงใหม่ และเก็บไว้ประกอบการเรียน และนักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๒.๓๓ ต้องการให้มีการวัดผลภายหลังการศึกษานอกสถานที่

โรงเรียนร้อยละ ๕๐.๐๐ มีชุมนุมสังคมศึกษา โรงเรียนร้อยละ ๕๐.๐๐ ไม่มีชุมนุมสังคมศึกษา และนักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๓๕.๐๐ มีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมนุมสังคมศึกษา

๕. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการวัดผล

นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๖๐.๐๐ ให้ความเห็นว่าครูวิชาสังคมศึกษาวัดผลด้วยการเก็บคะแนนจากคะแนนสอบทุกครั้ง นักเรียนในโรงเรียนสาธิตร้อยละ ๑๐๐ ให้ความเห็นว่าครูวิชาสังคมศึกษาใช้การวัดผลด้วยการรวมคะแนนการทำงานตลอดปี เช่น การทำแบบฝึกหัด การรายงาน ฯลฯ คะแนนสอบทุกครั้งและคะแนนสอบไล่ นักเรียนกลุ่มใหญ่ที่สุดคือร้อยละ ๘๒.๐๐ ชอบวิธีการวัดผลด้วยการเก็บคะแนนจากคะแนนสอบทุกครั้ง นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๕.๐๐ ต้องการให้มีการวัดผลทุกครั้งเมื่อเรียนจบแต่ละเรื่อง และนักเรียนร้อยละ ๖๒.๖๗ ต้องการให้มีการวัดผลแบบปรนัยและอัตนัยผสมกัน

๖. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษา

นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๔๕.๖๗ มีความเห็นว่าแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา
 ที่ใช้อยู่เหมาะสมแล้ว นักเรียนร้อยละ ๕๐.๓๓ มีความเห็นว่าแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา
 ที่ใช้อยู่เหมาะสมบ้างเป็นบางครั้ง นักเรียนกลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๗๓.๖๗ ใ้ค่านหนังสือชีว
 ประวัติบุคคลสำคัญประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษา

๓. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสถานที่ บรรยากาศ และสิ่ง
 แวดล้อม

โรงเรียนส่วนใหญ่คือร้อยละ ๕๐.๐๐ มีห้องสมุด โรงเรียนส่วนน้อยคือร้อยละ
 ๔๐.๐๐ มีห้องสังคมศึกษา ตามที่สำรวจไม่มีโรงเรียนใดที่มีพิพิธภัณฑ์สังคมศึกษาเลย นักเรียน
 กลุ่มใหญ่คือร้อยละ ๗๔.๖๗ ชอบเรียนวิชาสังคมศึกษาในห้องสังคมศึกษา นักเรียนกลุ่มใหญ่
 คือร้อยละ ๗๐.๐๐ มีสิทธิยืมหนังสือในห้องสมุดหรือห้องสังคมศึกษาได้เฉพาะในเวลาเปิด
 เมอม และในเวลาที่กำหนดให้

๔. ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนวิชาสังคมศึกษา และข้อเสนอแนะของนักเรียน
 เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนวิชาสังคมศึกษาซึ่งนักเรียนประสบอยู่มีดังนี้ คือ

๑. ครูมีบุคลิกลักษณะไม่ดี คุ้นเกินไปไม่เห็นอกเห็นใจนักเรียน ให้ทำงานมาก
 เกินไป นักเรียนทำไม่ทันถึงลงโทษอย่างรุนแรง หรือใจดีเกินไป ไม่ใคร่ให้นักเรียนทำการบ้าน
 และแบบฝึกหัด

๒. ครูอธิบายเร็วเกินไปและเสียงค่อยเกินไป นักเรียนไม่ใคร่เข้าใจและ
 บันทึกไม่ทัน บางครั้งครูอธิบายผิด ทำให้นักเรียนเข้าใจและจดจำสิ่งที่ผิด ครูใช้อุปกรณ์
 ประกอบการสอนน้อยเกินไป นักเรียนไม่ใคร่มีส่วนร่วมกิจกรรมในการเรียนการสอน จึงทำ
 ให้รู้สึกเบื่อหน่ายต่อการเรียนและไม่ใคร่เข้าใจบทเรียน และครูฝึกฝนนักเรียนไม่ครบทุกด้าน
 เช่นไม่ฝึกฝนเกี่ยวกับการเขียนแผนที่หรือการรายงานหน้าชั้น เป็นต้น

๓. โรงเรียนส่วนมากมีอุปกรณ์การสอนน้อยและไม่เหมาะสม

๔. ครูไม่จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือจัดน้อยเกินไป และไม่มีชุมนุมสังคมศึกษาในโรงเรียน

๕. ข้อทดสอบยากเกินไป นักเรียนได้คะแนนไม่ตั้งใจหมกดำไว้ในกาเรียนและคะแนนเต็มของวิชาสังคมศึกษาน้อยเกินไป

๖. เนื้อหาบางตอนไม่เหมาะสม เพราะละเอียดเกินไปยากแก่การจดจำ เนื้อหาบางตอนซ้ำกับที่เรียนมาแล้ว นักเรียนจึงเบื่อหน่ายต่อการเรียน

๗. หนังสือแบบเรียนไม่เหมาะสมเพราะเนื้อหาไม่ตรงตามข้อเท็จจริง ปีพ.ศ. และ ค.ศ. ของแต่ละเล่มไม่ตรงกัน ไม่มีภาพประกอบหรือมีภาพน้อยเกินไป ไม่มีแบบฝึกหัดท้ายบทหรือมีน้อยเกินไป และโรงเรียนมีหนังสือสำหรับศึกษาค้นคว้าน้อยเกินไป

๘. เวลาเรียนไม่เหมาะสม เช่น เรียนตอนบ่าย หลังอาหาร และอากาศร้อน ทำให้ง่วงนอน หรือชั่วโมงสุดท้ายซึ่งนักเรียนอยากกลับบ้าน เป็นต้น จำนวนชั่วโมงเรียนน้อยเกินไปทำให้เรียนเนื้อหาไม่ละเอียดพอ และไม่มีเวลาทำแบบฝึกหัดมากนัก สถานที่เรียนหรือสภาพห้องเรียนไม่เหมาะสม เช่น ห้องเรียนแคบเกินไป อากาศไม่บริสุทธิ์ มีเสียงต่าง ๆ รบกวนมาก ไม่มีห้องสังคมศึกษาโดยเฉพาะ นักเรียนชนเรียนร่วมกับนักเรียนที่สนใจการโยน นักเรียนชนจะคอยชนรบกวนนักเรียนอื่น ๆ ให้ขาดสมาธิในการเรียน จำนวนครูวิชาสังคมศึกษามีไม่มากพอ เวลาครูคนหนึ่งขาดการสอนไป ไม่มีครูวิชาสังคมศึกษาอื่นเข้าแทนได้ ทำให้นักเรียนเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ สภาพข้างบ้านของนักเรียนไม่ดีพอ นักเรียนไม่มีเวลาว่างสำหรับท่องหนังสือหรือมีเรื่องที่ทำให้นักเรียนไม่สบายใจ

๙. นักเรียนไม่ชอบวิชาสังคมศึกษา เวลาเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายและง่วงนอน ไม่มีความกล้าพอที่จะซักถามครูหรือแสดงความคิดเห็น ทำงานช้าเกินไปจึงทำงานไม่ทันหรือจกมันที่กไม่ทัน นักเรียนไม่ได้ติดตามข่าว เหตุการณ์ประจำวันและความเคลื่อนไหวของโลก และพื้นความรู้ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนไม่ดี

ข้อเสนอแนะของนักเรียนในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษามีดังนี้

คือ

๑. ครูควรมีบุคลิกลักษณะที่ดี ครูไม่ควรดุหรือใจดีเกินไป ครูควรเข้าใจและเห็นอกเห็นใจนักเรียนและควรเอาใจใส่ในการจดบันทึกของนักเรียนด้วย

๒. ฝ่ายบริหารของโรงเรียนควรเลือกครูที่มีความสามารถและชำนาญในการสอน โดยมีการทดสอบความรู้ของครูก่อน ส่วนตัวครูเองควรปรับปรุงตัวเองเกี่ยวกับวิธีสอนให้ดีขึ้น ครูไม่ควรอธิบายซ้ำหรือเร็วเกินไป และควรมีเสียงกึ่งซัดเจน ครูควรเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ครูควรใช้อุปกรณ์การสอนประกอบคำอธิบายเสมอ ครูควรพยายามยกเกร็ดความรู้ที่สนุกสนานมาเล่าประกอบการสอน ควรฝึกความสามารถของนักเรียนทุกด้าน เช่น การเขียนแผนที่ การรายงานหน้าชั้น เป็นต้น เมื่อสอนจบแต่ละครั้งควรซักถามนักเรียน และโรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมครูเกี่ยวกับการสอนวิชาสังคมศึกษาด้วย

๓. โรงเรียนควรจัดอุปกรณ์การสอนให้มากพอสำหรับนักเรียนได้คู่ประกอบการเรียน หรือส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ร่วมกันสร้างอุปกรณ์การสอนอย่างง่าย ๆ

๔. ครูควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มาก ประมาณสัปดาห์ละ ๑ - ๒ ครั้ง เช่น จัดการศึกษาออกสถานที่ ซึ่งมีผู้อธิบายประกอบด้วย จัดฉายภาพยนตร์หรือภาพนิ่งประกอบการเรียนและจัดแสดงละครเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา ครูควรเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา ครูควรจัดการวัดผลเกี่ยวกับกิจกรรมในการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร และครูควรจัดชุมนุมสังคมศึกษาด้วย

๕. ครูควรปรับปรุงเรื่องการทดสอบ ควรจัดให้มีการทดสอบเสมอ และควรเป็นข้อทดสอบแบบปรนัยมากกว่าอัตนัยและควรทดสอบตรงที่นักเรียนได้เรียนแล้ว ควรพิจารณาเพิ่มคะแนนวิชาสังคมศึกษาให้สมกับความพยายามของนักเรียน

๖. เนื้อหาไม่ควรละเอียดหรือยากเกินไปสำหรับชั้นเรียนแต่ควรเพิ่มเนื้อหาบางอย่าง เช่น เรื่องศิลปะ และปฏิมากรรมสมัยโบราณและการปฏิบัติตัวของเด็กวัยรุ่น เป็นต้น

๗. แบบเรียนควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นทั้งในเรื่องข้อเท็จจริง ตัวสะกด ส่วนงาน ไวยากรณ์ ฯลฯ และควรมีแบบฝึกหัดสำหรับนักเรียนด้วย โรงเรียนควรจัดหนังสือสำหรับศึกษาค้นคว้าให้มากพอ และกรมวิชาการควรจัดทำหนังสือค้นคว้าเป็นภาษาไทยให้มาก

๘. โรงเรียนควรจัดชั่วโมงวิชาสังคมศึกษาไว้ในภาคเช้า ควรมีครูวิชาสังคมศึกษาให้มากพอ เวลาครูวิชาสังคมศึกษาคนใดขาดการสอนจะได้จัดครูวิชาสังคมศึกษาอื่นมาแทน นักเรียนจะได้ไม่เสียเวลา ควรจัดห้องสังคมศึกษาให้ใกล้กับห้องเรียนเพื่อสะดวกในการย้ายห้องเรียนในห้องสังคมศึกษาควรจัดพิเศษให้มีสิ่งที่น่าสนใจและให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา ควรมีห้องสมุดและมีหนังสือเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาให้มากพอสำหรับศึกษาค้นคว้าและควรเปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ห้องสมุดได้เต็มที่ และควรมีพิพิธภัณฑ์สังคมศึกษาคด้วย

ครูควรจัดสถานที่เรียนให้มีสภาพดีและเอื้อต่อการเรียน ครูควรแยกเด็กชนจากเด็กเรียนร้อยเพื่อไม่ให้ผลการเรียนของเด็กเรียนร้อยเสียไป

ฝ่ายบริหารการศึกษาควรเพิ่มจำนวนชั่วโมงให้มากขึ้น

ผู้ปกครองควรให้ความสนใจนักเรียน ให้นักเรียนมีเวลาว่างของหนังสือและทำการบ้าน

๙. โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนรักการศึกษาค้นคว้าการติดตามข่าว เช่น ให้นักเรียนยืมหนังสือได้ทั้งเวลาเปิดเทอมและปิดเทอม และมีป้ายประกาศเกี่ยวกับข่าวและเหตุการณ์สำคัญ ๆ แสดงรูปภาพ หุ่นจำลอง นิทรรศการ เป็นต้น

นักเรียนควรปรับปรุงและฝึกฝนตนเองในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เช่น ต้องตั้งใจเรียน ขยันท่องจำบทเรียน ฯลฯ

อภิปรายผลของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีเหตุผลหลายประการที่อาจทำให้ผลการวิจัยบกพร่องบ้าง คือ ครูและนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามครั้งนี้บางคนตอบไม่ครบทุกข้อ ความเชื่อถือได้ของคำตอบมีส่วนเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในแบบสอบถาม และความตั้งใจตอบของครูและนักเรียน แต่อย่างไรก็ดีข้อมูลที่ได้ในครั้งนี้เป็นที่น่าเชื่อถือได้ เพราะได้ใช้วิธีการที่เป็นระเบียบและทำด้วยความระมัดระวัง และสิ่งที่สนับสนุนว่าข้อมูลนี้เชื่อถือได้นั้นก็คือ

๑. ครูและนักเรียนของโรงเรียนต่าง ๆ ที่เป็นตัวแทนประชากร ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ผู้เขียนรวบรวมแบบสอบถามคืนได้ครบจำนวน ๔๐๐ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐
๒. ข้อเท็จจริงที่พบในการศึกษาครั้งนี้ใกล้เคียงหรือตรงกันกับการค้นพบในครั้งก่อนๆ สิ่งที่ค้นพบในครั้งนี้เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับการวิจัยของนักวิจัยอื่น ๆ แล้วจะพบว่า มีที่ตรงกันอยู่หลายประการ เป็นต้นว่า

๑. ผู้เขียนได้พบว่ากรณีที่นักเรียนเรียนวิชาสังคมศึกษาไม่ได้ดีนั้นมีสาเหตุมาจากตัวครู วิธีสอน อุปกรณ์การสอน สถานที่เรียน เป็นต้น ซึ่งตรงกับการค้นพบของวิไล พรหมคุปต์ ที่ได้กล่าวถึงสาเหตุบางประการที่ทำให้เด็กเรียนไม่สนใจการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เช่น โรงเรียนมัธยมในประเทศไทย ใช้หลักสูตรประเภทวิทยาย่อยทำให้วิชาประวัติศาสตร์ไม่สัมพันธ์กับวิชาอื่น สภาพของห้องเรียนไม่ดีเช่นแคบเกินไป ดังนี้ เป็นต้น

วิไล พรหมคุปต์, วิธีสอนประวัติศาสตร์ให้เป็นที่น่าสนใจแก่นักเรียนมัธยมปลาย, วิทยานิพนธ์, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา ๒๕๕๕, ๔๐ หน้า

๒. ผู้เขียนได้ค้นพบว่าครูและนักเรียนนิยมการสอนแบบใช้อุปกรณ์การสอนประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาและการสอนแบบมีกิจกรรมในการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพราะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนดีขึ้น ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ สิริมา วรยิ่งยง^๒ ที่ได้กล่าวไว้ว่าแนวการสอนแบบใหม่ช่วยให้การเรียนภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์สนุกสนานขึ้น แทนการนั่งฟังครูอธิบายฝ่ายเดียว

๓. ผู้เขียนได้ค้นพบว่าครูวิชาสังคมศึกษากลุ่มใหญ่ต้องการให้มีการอบรมครูและมีการนิเทศการสอนประมาณปีละ ๑ ครั้ง เกี่ยวกับคำนำวิธีสอน การวัดผล เป็นต้น การค้นพบนี้ตรงกับความคิดเห็นของ วณิช นพรัตน์^๓ ซึ่งได้กล่าวว่าครูส่วนมากอยากให้ศึกษานิเทศก์ไปแนะนำวิธีสอนวิชาสังคมศึกษาตามโรงเรียนต่าง ๆ

๔. ผู้เขียนได้ค้นพบว่าโรงเรียนต่าง ๆ มีอุปกรณ์การสอนน้อยไม่เหมาะสม และครูสอนหลายวิชาเกินไป ไม่มีเวลาเตรียมและสร้างอุปกรณ์ ประกอบกับไม่มีความสามารถในการสร้างอุปกรณ์ด้วย ครูจึงใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาน้อย ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ กรรณี เล็กวิจิตร^๔ ที่ได้กล่าวว่าอุปกรณ์การสอนที่โรงเรียนจัดให้นั้นมีอยู่เป็นจำนวนน้อย คุณภาพของบริการนี้อยู่ในระดับปานกลาง ครูส่วนมากสามารถใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนอย่างได้ผลดี แต่ไม่มีเวลาเพียงพอแก่การเตรียมอุปกรณ์การสอน และไม่สามารถหาอุปกรณ์ที่ต้องการใช้ได้

^๒ สิริมา วรยิ่งยง, โครงการจัด และดำเนินการสอนวิชาภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์-แผนใหม่, วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา ๒๔๔๘, ๖๒ หน้า

^๓ วณิช นพรัตน์, การเคลื่อนไหวของประมวลการเรียนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ปลาย พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๐๑, วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา ๒๕๐๓, ๑๐๖ หน้า

^๔ กรรณี เล็กวิจิตร, ปัญหาและอุปสรรคในการใช้อุปกรณ์การสอนของครู โรงเรียนรัฐบาล ในจังหวัดพระนครและธนบุรี, วิทยานิพนธ์, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา ๒๕๐๓, ๑๐๖ หน้า.

การที่ผู้เขียนค้นพบว่าจำนวนและชนิดของอุปกรณ์การสอนในโรงเรียนต่าง ๆ มีจำนวนน้อยไม่พอกับความต้องการของครู ตรงกับการค้นพบของ สมศรี สุวรรณภินันธุ์^๕ ที่ได้กล่าวไว้ว่า สภาพความเป็นอยู่และความก้าวหน้าในเรื่องอุปกรณ์มีหลายประการแต่จำนวนและชนิดของอุปกรณ์ยังไม่สมบูรณ์

ผู้เขียนได้ค้นพบต่อไปอีกว่าครูจำนวนไม่น้อยที่ไม่สามารถสร้างอุปกรณ์อย่างง่าย ๆ ขึ้นใช้ ตรงกับการค้นพบของ ซีริน ปาทอเรีย^๖ ที่ค้นพบว่าครูไม่ทราบวิธีใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนวิชาประวัติศาสตร์และไม่ทราบวิธีทำอุปกรณ์อย่างง่าย ๆ เพื่อใช้ประกอบการสอน

๕. ผู้เขียนได้ค้นพบว่า หลักสูตรวิชาสังคมศึกษาซ้ำกันทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายการเรียนจึงไม่ประสพผลดีเท่าที่ควร ซึ่งตรงกับการค้นพบของ ราตี ทองสวัสดิ์^๗ ที่ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรของวิชาศีลธรรมและพุทธศาสนามีเนื้อหาซ้ำกันทั้ง ๓ ปี และยากเกินไป จึงทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายต่อการเรียน การเรียนจึงไม่ได้ผลเต็มที่

๖. ผู้เขียนได้ค้นพบว่าครูกลุ่มใหญ่ได้พานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เป็นบางครั้ง และมักจะไปวันเดียวกลับ ครูวัดผลภายหลังการศึกษานอกสถานที่ด้วยการให้เขียนรายงาน ซึ่งตรงกับการค้นพบของ อารีรัตน์ สุภเมธี^๘ ที่ได้กล่าวไว้ว่าโรงเรียนต่าง ๆ เคยพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เพียงปีละ ๑ ครั้ง หรือไม่เคยเลยและมักไปวันเดียวกลับ ส่วนใหญ่ทำการวัดผล โดยการเขียนรายงาน

^๕สมศรี สุวรรณภินันธุ์, สำรวจอุปกรณ์การสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนส่วนกลางประจำปีการศึกษา ๒๕๐๔, วิทยานิพนธ์, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา ๒๕๐๔, ๔๕ หน้า.

^๖ซีริน ปาทอเรีย, การใช้อุปกรณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑, วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา ๒๕๐๔, ๔๕ หน้า

^๗ราตี ทองสวัสดิ์, การอบรมศีลธรรมและพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในทัศนคติของครู, วิทยานิพนธ์, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา ๒๕๐๓, ๔๕ หน้า

^๘อารีรัตน์ สุภเมธี, การศึกษามิศาสตร์และประวัติศาสตร์นอกสถานที่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนครและธนบุรี, วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา ๒๕๐๕, ๖๑ หน้า

๓. ผู้เขียนได้ค้นพบว่าครูกลุ่มใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในการทำประมวลการสอนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตรงกับการค้นพบของ ภัทรพร ทิพย์รักษา^๕ ที่ได้กล่าวว่า ครูวิชาสังคมศึกษาต้องการมีส่วนร่วมในการทำหลักสูตรและประมวลการสอนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอปัญหาต่าง ๆ

๔. ผู้เขียนได้ค้นพบอีกว่า ครูวิชาสังคมศึกษาต้องการปรับปรุงแบบเรียนให้ดีขึ้น เช่น ให้นำเนื้อหาถูกต้องตามข้อเท็จจริง มีภาพประกอบมากขึ้น มีแบบฝึกหัดท้ายบท เป็นต้น ซึ่งตรงกับ การค้นพบของ ภัทรพร ทิพย์รักษา^๖ ที่ได้กล่าวไว้ว่า ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาต้องการให้ปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับหนังสือแบบเรียนให้ถูกต้องสอดคล้องกับหลักสูตรปัจจุบัน ไม่ขาดตกบกพร่องหรือผิดพลาดทั้งตัวสะกด เนื้อเรื่อง ตลอดจนตัวเลขสถิติ

๕. ผู้เขียนได้ค้นพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนมากชอบวิชาประวัติศาสตร์มากที่สุด และชอบวิชาหน้าที่พลเมืองน้อยที่สุด การค้นพบนี้ตรงกับ การค้นพบของพรารามาส ทักตานนท์^๗ ที่ได้กล่าวไว้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบวิชาประวัติศาสตร์มากที่สุดเพราะนักเรียนสนใจคะแนนดี และไม่ชอบวิชาหน้าที่พลเมืองเพราะนักเรียนสอบได้คะแนนไม่ดี

^๕ ภัทรพร ทิพย์รักษา, ความช่วยเหลือทางค่านวิชาการศึกษาที่ครูสอนสังคมศึกษาต้องการ, วิทยานิพนธ์, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา ๒๕๐๖, ๘๔ หน้า.

^๖ เพิ่งอ้าง

^๗ พรารามาส ทักตานนท์, ปัญหาการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๒, วิทยานิพนธ์, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา ๒๕๐๖, ๘๖ หน้า.

สรุปความ

จากการค้นพบในครั้งนี้อาจสรุปได้ดังนี้ คือ

๑. ข้อเท็จจริงทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับครูวิชาสังคมศึกษา

จำนวนครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ ส่วนมากเป็นหญิง ยกเว้นโรงเรียนสาธิต ครูวิชาสังคมศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๒๖ - ๓๐ ปี ครูวิชาสังคมศึกษาที่อายุมากที่สุดคือ ๕๐ ปี น้อยที่สุดไม่ถึง ๒๐ ปี ครูวิชาสังคมศึกษามีวุฒิตั้งแต่ชั้นปริญญาจนถึงประกาศนียบัตร ครูกลุ่มใหญ่มีวุฒิ พ.ม. ครูวิชาสังคมศึกษากลุ่มใหญ่ในโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนในโครงการปรับปรุงของกรมวิสามัญศึกษา มีวุฒิ พ.ม. ส่วนครูกลุ่มใหญ่ในโรงเรียนสาธิตมีวุฒิ ค.บ. ครูกลุ่มใหญ่ได้สอนวิชาสังคมศึกษานาน ๑ - ๕ ปี ครูกลุ่มใหญ่สอนวิชาสังคมศึกษาระหว่าง ๑๖ - ๒๐ ชั่วโมง ครูกลุ่มใหญ่สอนวิชาสังคมศึกษาและวิชาภาษาไทย ครูวิชาสังคมศึกษามักจะถนัดวิชาสังคมศึกษามากที่สุด ครูได้ใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด และครูส่วนใหญ่สอนวิชาสังคมศึกษาเพราะโรงเรียนจัดให้สอน

๒. ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา

ครูกลุ่มใหญ่มีความเห็นว่าวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีประโยชน์ต่อความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของนักเรียน และนักเรียนก็เห็นด้วยว่าวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีประโยชน์มาก ครูและนักเรียนชอบวิชาประวัติศาสตร์มากที่สุดและชอบวิชาหน้าที่พลเมืองน้อยที่สุด แม้ว่าครูวิชาสังคมศึกษาจะไม่ชอบสอนวิชาศีลธรรมมากที่สุดก็ตามแต่ก็ให้ความเห็นว่าเป็นวิชาศีลธรรมมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันมากที่สุด ในทำนองเดียวกันแม้ครูจะชอบสอนวิชาประวัติศาสตร์มากที่สุด ในทำนองเดียวกันแม้ครูจะชอบสอนวิชาประวัติศาสตร์มากที่สุด แต่ก็ให้ความเห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของนักเรียนน้อยที่สุด

๓. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการสอนและวิธีสอนวิชาสังคมศึกษา

ครูวิชาสังคมศึกษากลุ่มใหญ่มีความเห็นว่าชั่วโมงวิชาสังคมศึกษาจะอยู่ตอนใดก็ได้ถ้าจะให้ดีควรอยู่ตอนเช้า นักเรียนก็มีความเห็นตรงกับครูว่าชอบเรียนวิชาสังคมศึกษาในตอนเช้า เพราะรู้สึกสนใจเรียนมากกว่าตอนบ่าย ครูส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยกับการสอนวิชาในหมวดสังคมศึกษาให้สัมพันธ์กันทั้งภายในหมวดและกับหมวดอื่น และครูวิชาสังคมศึกษากลุ่มใหญ่ก็ปฏิบัติคังนี้อยู่แล้ว โดยเฉพาะกับหมวดวิชาภาษาไทยที่ตนสอนอยู่ นักเรียนได้ให้ความเห็นว่าครูสอนวิชาในหมวดสังคมศึกษาให้สัมพันธ์กันทุกครั้ง แต่สอนวิชาสังคมศึกษาให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ บ้างเป็นบางครั้ง และครูวิชาสังคมศึกษากลุ่มใหญ่ใช้เวลาว่างที่บ้านและที่โรงเรียนในการ เตรียมการสอนและได้เตรียมการสอน เป็นอย่างดียิ่ง

ในกรณีที่นักเรียนมีหนังสือแบบเรียนครูกลุ่มใหญ่สอน โดยให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติมและแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ ในกรณีที่นักเรียนไม่มีแบบเรียน ครูกลุ่มใหญ่สอนโดยอธิบายบทเรียนตามหลักสูตรแล้วให้นักเรียนจับบันทึกไว้ ส่วนครูที่สอนโดยการบรรยายมักใช้อุปกรณ์การสอนประกอบการบรรยายให้นักเรียนอธิบายในบางครั้งและให้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมแล้วรายงาน ครูกลุ่มใหญ่มีความเห็นว่าการสอนแบบมีกิจกรรม ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน และวัดผลภายในชั่วโมงอาจทำให้สอนทันหรือไม่ทันหลักสูตรก็ได้แล้วแต่การสอนของครู ครูและนักเรียนมีความเห็นตรงกันว่า การสอนแบบมีกิจกรรมและอุปกรณ์ประกอบการสอนจะทำให้ นักเรียนเข้าใจบทเรียนดีขึ้น แต่นักเรียนร่วมในกิจกรรมเพียงบางครั้ง เวลาที่นักเรียนไม่เข้าใจบทเรียนมักจะไปถามครู

✓ ครูวิชาสังคมศึกษากลุ่มใหญ่เมื่อสอนจบชั่วโมงหนึ่ง ๆ แล้วมักคิดที่จะปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น ครูกลุ่มใหญ่ต้องการให้มีการอบรมครู และการนิเทศการศึกษาปีละครั้งเพื่อต้องการตัวอย่างและแนวการสอนที่ดีเพื่อนำมาปรับปรุงการให้ดีขึ้น

๔. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอนวิชาสังคมศึกษา

✓ ครูส่วนใหญ่ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาในบางครั้งและใช้สิ่งตีพิมพ์เป็นอุปกรณ์ประกอบการสอน ส่วนวัสดุได้เปล่าที่ครูวิชาสังคมศึกษานิยมใช้มักเป็นสิ่งที่

เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น ดิน ต้นไม้ แร่ธาตุ เป็นต้น ครูวิชาสังคมศึกษากลุ่มใหญ่ใช้อุปกรณ์ประเภทวัสดุเฉลี่ยเดือนละ ๑ - ๑๐ ครั้ง ครูกลุ่มใหญ่ได้ใช้แผนที่บ่อยที่สุด เพราะมีความเห็นว่าแผนที่ใช้ได้ผลมากที่สุด ครูกลุ่มใหญ่ให้เหตุผลว่าภาพยนตร์ใช้ได้ผลมากที่สุดแต่กลับใช้ภาพนิ่งบ่อยที่สุดเพราะไม่ทราบแหล่งที่จะไปติดต่อเพื่อนำภาพยนตร์มาฉาย แต่ครูโรงเรียนสาธิตร้อยละ ๑๐๐.๐๐ รู้จักแหล่งที่จะไปติดต่อเพื่อนำภาพยนตร์มาฉายประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา ครูกลุ่มใหญ่นิยมไปติดต่อที่ USIS เพื่อนำภาพยนตร์มาฉายประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา แม้ครูจะเห็นความสำคัญของการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาแต่ครูกลุ่มใหญ่ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนเพียงบางครั้ง ครูให้เหตุผลว่าการที่ไม่ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนเพราะโรงเรียนมีอุปกรณ์น้อยไม่เพียงพอแก่ความต้องการทั้งจำนวนและชนิดของอุปกรณ์ และนักเรียนให้ก็ให้ความเห็นว่าโรงเรียนมีอุปกรณ์การสอนน้อยและมีสภาพปานกลาง

๕. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา

ครูกลุ่มใหญ่ได้แนะนำให้นักเรียนติดตามเหตุการณ์และความเคลื่อนไหวประจำวันจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ แต่นักเรียนกลุ่มใหญ่ได้ติดตามเหตุการณ์และความเคลื่อนไหวประจำวันเป็นบางครั้ง และได้รวบรวมข่าว ภาพบุคคลสำคัญและสถานที่สำคัญ ครูกลุ่มใหญ่ได้สอนนักเรียนให้รู้จักแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน และได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและความสามารถด้านต่าง ๆ ค่าย เช่น การอภิปราย โต้วาที รายงาน เป็นต้น นอกจากนี้ครูได้สอนให้นักเรียนรู้จักการศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมจากห้องสมุด ห้องสังคมศึกษา เป็นต้น

ครูกลุ่มใหญ่ไม่ได้เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา ส่วนนักเรียนกลุ่มใหญ่ได้ให้ความเห็นว่าต้องการให้ครูเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาเดือนละครั้ง ครูกลุ่มใหญ่ได้จัดพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เป็นบางครั้งแล้วแต่ความเหมาะสม ครูมักจะพาไปเป็นเวลาวันเดียวกัน และครูมักจะเป็นผู้กำหนดสถานที่ที่จะไปศึกษานอกสถานที่ ครูกลุ่มใหญ่ได้จัดพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ด้วยรถยนต์โดยสารที่เข้ามาแก่นักเรียนกลุ่มใหญ่ กลับขอบเขตทางค่ายรถยนต์ของโรงเรียน เวลาที่มีการศึกษานอกสถานที่ที่นักเรียนกลุ่มใหญ่จะ

ไปร่วมด้วยทุกครั้ง นักเรียนที่ไปร่วมด้วยเพราะอยากได้ความรู้ ส่วนนักเรียนที่ไม่ไปร่วมด้วยเพราะผู้ปกครองไม่อนุญาต ครูกลุ่มใหญ่ได้อธิบายและชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ที่จะไปก่อนที่จะพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ซึ่งตรงกับความต้องการของนักเรียน นักเรียนกลุ่มใหญ่เมื่อกลับจากการศึกษานอกสถานที่แล้วได้นำบันทึกมาเรียบเรียงใหม่และเก็บไว้ประกอบการเรียน นักเรียนกลุ่มใหญ่ต้องการให้มีการวัดผลภายหลังการศึกษานอกสถานที่ ซึ่งครูกลุ่มใหญ่ได้วัดผลด้วยการให้นักเรียนเขียนรายงาน นอกจากนี้ครูและนักเรียนมีความเห็นตรงกันคือการศึกษานอกสถานที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนที่เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ที่ไปทัศนจรมาคือขึ้น

โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีชุมนุมสังคมศึกษา ครูกลุ่มใหญ่ในโรงเรียนที่มีชุมนุมสังคมศึกษามักมีส่วนร่วมในชุมนุมสังคมศึกษาและนักเรียนกลุ่มใหญ่ในโรงเรียนที่มีชุมนุมสังคมศึกษาก็มีส่วนร่วมในชุมนุมสังคมศึกษาเช่นเดียวกัน

๖. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการวัดผลการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

ครูวิชาสังคมศึกษากลุ่มใหญ่ใช้วิธีการวัดผลด้วยการรวมคะแนนการทำงานของนักเรียนคะแนนทดสอบและคะแนนสอบได้ ส่วนนักเรียนชอบการวัดผลด้วยการเก็บคะแนนสอบทุกครั้ง ครูกลุ่มใหญ่วัดผลทุกครั้งเมื่อสอนจบแต่ละเรื่อง ซึ่งตรงกับความต้องการของนักเรียน ครูกลุ่มใหญ่ใช้การวัดผลแบบปรนัยและอัตนัยผสมกัน ซึ่งตรงกับความต้องการของนักเรียนเช่นกัน และครูกลุ่มใหญ่ได้บอกให้นักเรียนทราบล่วงหน้าว่าจะมีการทดสอบ

๗. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับหลักสูตรและประมวลการสอนวิชาสังคมศึกษา

ครูกลุ่มใหญ่มีความเห็นหลักสูตรที่ใช้อยู่เหมาะสมแล้วครูกลุ่มใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วมในการทำประมวลการสอน แต่ครูกลุ่มใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในการทำประมวลการสอนและครูกลุ่มใหญ่ให้เหตุผลว่าที่ตรงการมีส่วนร่วมในการทำประมวลการสอนก็เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

๘. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา

ครูวิชาสังคมศึกษาและนักเรียนมีความเห็นว่าแบบเรียนวิชาสังคมศึกษาที่ใช้อยู่เหมาะสมแล้ว ครูกลุ่มใหญ่นิยมใช้แบบเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของ " พูนพล อาสนจินดา " ครูกลุ่มใหญ่นิยมใช้แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ศีลธรรม และหน้าที่พลเมืองของ " กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ " ครูกลุ่มใหญ่นิยมใช้หนังสือประเภทที่มีใจความละเอียดเป็นหนังสืออ่านประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา และครูกลุ่มใหญ่นิยมศึกษาค้นคว้าจากแบบเรียนวิชาสังคมศึกษาอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเล่มที่ใช้เป็นประจำ ส่วนนักเรียนกลุ่มใหญ่นิยมอ่านหนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษา

๙. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของครูวิชาสังคมศึกษาเกี่ยวกับสถานที่ บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม

โรงเรียนส่วนใหญ่มีห้องสมุด โรงเรียนสาธิต และโรงเรียนในโครงการปรับปรุงร้อยละ ๑๐๐.๐๐ มีห้องสมุด โรงเรียนส่วนใหญ่รองลงมามีห้องสังคมศึกษา แต่ครูและนักเรียนมีความเห็นตรงกันว่าโรงเรียนมีหนังสือและเอกสารสำหรับศึกษาค้นคว้าค่อนข้างน้อย ครูและนักเรียนกลุ่มใหญ่มีสิทธิยืมหนังสือในห้องสมุดหรือห้องสังคมศึกษาได้เฉพาะเวลาเปิดเพลงและตามเวลาที่กำหนด ครูกลุ่มใหญ่มีความเห็นว่าการสอนวิชาสังคมศึกษาในห้องสังคมศึกษาได้ประนีประนอมมาก และนักเรียนกลุ่มใหญ่ชอบเรียนวิชาสังคมศึกษาในห้องสังคมศึกษาค้นคว้า ครูกลุ่มใหญ่ได้ใช้ห้องสังคมศึกษาสำหรับให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา

๑๐. ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาและข้อเสนอแนะของครูที่สอนและนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษามีดังนี้

๑. ครูมีบุคคลิกลักษณะไม่ดี คุยหรือใจดีเกินไป ไม่เห็นอกเห็นใจนักเรียนให้งานทำมากหรือน้อยเกินไป และครูขาดความรู้บางอย่างเช่น กฎหมาย เป็นต้น

๒. ครูมีงานสอนมากเกินไป จึงไม่มีเวลาเตรียมการสอนและมีการอบรม

ครูวิชาสังคมศึกษาน้อยเกินไป วิธีสอนของครูไม่ดีเท่าที่ควร เป็นต้น ว่าครูอธิบายเร็วหรือช้าเกินไป เสียงค่อยเกินไป บางครั้งอธิบายผิด ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนน้อย นักเรียนไม่มีใครมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอน ครูฝึกฝนทักษะของนักเรียนไม่ครบทุกด้าน

๓. โรงเรียนมีอุปกรณ์การสอนน้อย และไม่เหมาะสม

๔. เวลาเรียนวิชาสังคมศึกษาน้อย ครูจึงจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรน้อย และโรงเรียนไม่มีชุมนุมสังคมศึกษา

๕. คะแนนเต็มของวิชาสังคมศึกษาน้อยเกินไปไม่เหมาะสมกับความพยายามในการทำงานของนักเรียน ข้อทดสอบยากเกินไป นักเรียนได้คะแนนน้อยจึงหมดกำลังใจในการเรียน

๖. เนื้อเรื่องที่กำหนดให้เรียนบางตอนละเอียดและยากเกินไปไม่เหมาะสมกับนักเรียน

๗. แบบเรียนไม่เหมาะสมเช่นบางตอนคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่มีภาพประกอบ หรือมีน้อยเกินไป ไม่มีแบบฝึกหัดสำหรับนักเรียน และลำสมัย

๘. เวลาไม่เหมาะสมเช่น เรียนตอนบ่าย หรือชั่วโมงสุดท้าย จำนวนชั่วโมงเรียนน้อยเกินไปจึงเรียนเนื้อหาไม่ละเอียดพอ และไม่มีเวลาทำแบบฝึกหัดมากนัก สถานที่เรียนไม่เหมาะสม เช่น ห้องเรียนแคบเกินไป อับอ้าวเกินไป มีเสียงต่าง ๆ รบกวนมาก ไม่มีห้องสังคมศึกษาโดยเฉพาะ นักเรียนชนเรียนร่วมกับนักเรียนเรียบริย นักเรียนชนจึงคอยรบกวนเพื่อน จำนวนครูวิชาสังคมศึกษาน้อย เวลาครูคนหนึ่งขาดเรียนแล้วไม่มีครูคนอื่นแทนได้

๙. นักเรียนไม่ชอบเรียนวิชาสังคมศึกษาไม่มีความกล้าพอที่จะซักถามครูหรือแสดงความคิดเห็น ทำงานช้า จึงทำงานไม่ทันหรือจับบันทึกไม่ทัน นักเรียนไม่ได้ติดตามข่าวและเหตุการณ์ประจำวันเสมอ ๆ ไม่นำความรู้ทางวิชาสังคมศึกษาไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ทางวิชาสังคมศึกษาไม่ดี นักเรียนขาดความนับถือและเกรงใจครูวิชาสังคมศึกษา เพราะคิดว่าครูวิชาสังคมศึกษาขาดภูมิปัญญาสู่ครูที่สอนวิชาอื่น ๆ ไม่ได้

ข้อเสนอแนะของครูวิชาสังคมศึกษาและนักเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา มีดังนี้

๑. ครูต้องหมั่นปรับปรุงตนเองให้มีบุคลิกลักษณะที่ดี ไม่คุดหรือใจดีเกินไป ควรเห็นอกเห็นใจนักเรียน เอาใจใส่การจดบันทึกของนักเรียน ครูต้องหมั่นปรับปรุงตนเองให้มีความรู้ในวิชาที่ตนสอนอย่างแน่นแฟ้นและก้าวหน้าอยู่เสมอ และหมั่นติดตามข่าวคราวการเคลื่อนไหวของโลกในปัจจุบันอยู่เสมอ และควรฝึกการใช้อุปกรณ์โสตทัศนศึกษาด้วย เช่น การฉายภาพยนตร์ ภาพนิ่ง เป็นต้น

๒. ฝ่ายบริหารของโรงเรียนควรเลือกครูที่มีความสามารถและชำนาญในการสอน โดยมีการทดสอบความรู้ของครูก่อน ส่วนตัวครูเองก็ต้องปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น ต้องเตรียมการสอนทุกครั้ง และเตรียมอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น หาเกร็ดความรู้ใหม่ ๆ และสนุกสนานมาเล่าให้นักเรียนฟัง ไม่อธิบายซ้ำหรือเร็วเกินไป เสียงดังชัดเจน ใช้อุปกรณ์ประกอบคำอธิบาย ฝึกความสามารถของนักเรียนทุกคน เมื่อสอบจบแล้วควรมีการวัดผลทุกครั้ง ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครูวิชาสังคมศึกษากับครูฝ่ายอื่น ๆ เช่น ฝ่ายห้องสมุดฝ่ายศิลปะ เป็นต้น ควรจัดชั่วโมงให้ครูสอนไม่เกินสัปดาห์ละ ๑๒ ชั่วโมง ควรจัดครูวิชาสังคมศึกษาให้สอนทุกวิชาในหมวดสังคมศึกษาจะใดสอนวิชาต่าง ๆ เหล่านั้นให้สัมพันธ์กัน และควรจัดการอบรมครูวิชาสังคมศึกษาปีละ ครั้ง เกี่ยวกับการสอน วิธีวัดผล การสร้างอุปกรณ์ ฯลฯ

๓. โรงเรียนควรจัดอุปกรณ์การสอนทั้งประเภทโสตทัศนศึกษาและวัสดุอุปกรณ์ที่อยู่ในสภาพดีเหมาะสมและทันสมัยให้มีจำนวนมากพอกับความต้องการ ควรมีสุนัขวัสดุอุปกรณ์สำหรับสร้างอุปกรณ์การสอนอย่างง่าย ๆ ขึ้นใช้เอง และกรมวิชาการควรจัดสร้างอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับแบบเรียน

๔. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มากประมาณสัปดาห์ละ ๑ - ๒ ครั้ง เช่น จัดการศึกษาออกสถานที่ซึ่งมีผู้อธิบายประกอบ เมื่อกลับมาแล้วควรมีการวัดผลนักเรียน จัดฉายภาพยนตร์หรือภาพนิ่ง เชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ มาให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา ฯลฯ และครูและนักเรียนควรร่วมกันจัดชุมนุมสังคมศึกษาขึ้น

๕. ครูควรจัดให้มีการทดสอบเสมอ ๆ มีทั้งทดสอบแบบปรนัยและอัตนัยผสมกัน ควรพิจารณาเพิ่มคะแนนวิชาสังคมศึกษาให้สมกับความพยายามของนักเรียน

๖. เนื้อหาไม่ควรละเอียดหรือยากเกินไปสำหรับนักเรียน แต่ควรเพิ่มเนื้อหาบางอย่าง เช่น เรื่องคือป และปฏิมากรรมสมัยโบราณ และการปฏิบัติตัวของเด็กวัยรุ่น เป็นต้น และในหลักสูตรควรกำหนดจำนวนชั่วโมงสอนวิชาสังคมศึกษาให้เพียงพอที่ครูจะสอนให้ละเอียดพอทันตามหลักสูตรและได้ผลดี

๗. แบบเรียนควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นทั้งในเรื่องข้อเท็จจริง ตัวสะกด ส่วนวง ไวยากรณ์ ภาพประกอบ การพิมพ์ และกรมวิชาการควรหรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาควรพิจารณาสร้างแบบเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตร และประมวลการสอนและให้ทันสมัยด้วย

๘. โรงเรียนควรจัดชั่วโมงวิชาสังคมศึกษาไว้ในภาคเช้า ครูมีครูสังคมศึกษามากพอที่จะแทนครูที่ขาดการสอนได้ ควรมีห้องสมุด ห้องสังคมศึกษา และพิพิธภัณฑ์สังคมศึกษา ซึ่งอยู่ใกล้ห้องเรียน เพื่อสะดวกในการย้ายห้องเรียน และควรมีหนังสือสำหรับครูและนักเรียนใช้ศึกษาค้นคว้าได้โดยสะดวก และควรเปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ห้องสมุดได้เต็มที่ ครูควรจัดสถานที่เรียนให้มีคุณภาพดี และ ๕. ข้อต่อการเรียน แยกเด็กชนจากเด็กเรียวย่อย ฝ่ายบริหารการศึกษาควรเพิ่มชั่วโมงเรียนให้มากขึ้น ผู้ปกครองควรให้ความสนใจนักเรียนให้นักเรียนมีเวลาทอหนังสือและทำการบ้าน

๙. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักนำความรู้วิชาสังคมศึกษาไปใช้ในชีวิตประจำวัน รู้จักการศึกษาคุณค่าด้วยตนเอง รู้จักคิดตามข่าวและการเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ปัจจุบัน รู้จักการอภิปราย และวิพากษ์วิจารณ์ตามสมควร ครูประจำชั้นต้องให้ความร่วมมือกับครูที่สอนคอยกวาดขันผู้ที่ไม่ทำการบ้านวิชาสังคมศึกษาหรือหนีเรียนชั่วโมงวิชาสังคมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนควรลงโทษผู้เกียจคร้านไม่ทำการบ้านให้นัก ผู้บริหารโรงเรียนไม่ควรให้นักเรียนอยู่ในห้องใดห้องหนึ่งตลอดปี เปอร์เซ็นต์สูงก็อยู่ห้องหนึ่ง เปอร์เซ็นต์ต่ำก็อยู่ห้องหนึ่ง ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดชั่วโมงวิชาสังคมศึกษาให้อยู่ก่อนชั่วโมงพลศึกษา โรงเรียนควรจัดทำ work-book ของวิชาสังคมศึกษาโดยเฉพาะสำหรับนักเรียน และนักเรียนก็ควรปรับปรุงและฝึกฝนตนเองในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการค้นพบปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะสำหรับขจัดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เหล่านั้นและเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ผู้เขียนจะได้แยกการเสนอแนะออกเป็นด้านต่าง ๆ และเพื่อบุคคลต่าง ๆ กันดังต่อไปนี้

๑. บุคลิกลักษณะของครู เป็นสิ่งสำคัญประการแรกที่จะดึงดูดความสนใจ ความเต็มใจ และความเคารพนับถือจากนักเรียนผู้ที่ช่วยเหลือแก้ไขปัญหากับบุคลิกภาพหรือปรับปรุงบุคลิกภาพของครูให้ดีขึ้นหลายฝ่าย คือ

๑.๑ ตัวครูเอง ครูควรฝึกฝนในเรื่องบุคลิกลักษณะท่าทาง สีหน้า น้ำเสียง ให้ดีขึ้น แต่งกายให้สุภาพเรียบร้อยเสมอ และควรมีความประพฤติที่ดีด้วย นอกจากนี้ครูต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้มีความรู้กว้างขวางในด้านต่าง ๆ หมั่นติดตามเหตุการณ์ประจำวันและความเคลื่อนไหวของโลกอยู่เสมอ และควรจะศึกษาเพิ่มเติมวุฒิของตนเองจะได้ไม่เกิดปมค้อยที่จะทำให้เสียบุคลิกลักษณะไปด้วย

๑.๒ ฝ่ายบริหารของโรงเรียน เช่น อาจารย์ใหญ่ อาจารย์หัวหน้าวิชา เป็นต้น ไม่ควรที่จะตำหนิติเตียนครูต่อหน้านักเรียนหรือคนอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้ครูเกิดมีปมค้อย ผู้ผู้ใดบังคับบัญชาของครูจะขาดความเคารพนับถือ ทำให้ครูเกิดความไม่เชื่อมั่นในตนเอง บุคลิกลักษณะของครูจะเสียไปด้วย เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของครู ฉายภาพยนตร์หรือภาพนิ่งเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะที่ดีให้ครูได้ชม จักหาหนังสือที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในสังคมให้บรรดาครูได้อ่าน และจะเป็นผลพลอยได้สำหรับนักเรียนด้วย

๑.๓ สถาบันฝึกหัดครู ควรจะได้ฝึกหัดนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะที่ดีเสมอ ๆ และควรฝึกหัดโดยทั่วถึงทุกคน นิสิตหรือนักศึกษาค้นไต่อย่างบกพร่องในเรื่องบุคลิกภาพอยู่อาจารย์ที่ปรึกษาควรจะได้แนะนำตักเตือนและให้คำปรึกษาที่ดี ไม่ควรปล่อยปละละเลย เพราะการที่ปล่อยนิสิตหรือนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพที่ไม่ดีไป ๑ คนก็เท่ากับเป็นการเพิ่มจำนวนครูที่มีบุคลิกภาพที่ไม่ดีขึ้นอีก

๑.๘ นักการศึกษา ควรจะได้จัดสร้างหนังสือหรือเอกสารหรือบทความเกี่ยวกับเรื่องบุคลิกภาพที่ดี

๒. วิธีสอน วิธีสอนเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในเรื่องการเรียนการสอน นักเรียนจะเรียนวิชาสังคมศึกษาได้หรือไม่เพียงไรก็อยู่ที่การสอนของครู แม้ครูจะมีบุคลิกลักษณะที่ไม่ดีบ้างแต่มีวิธีสอนที่ดีแล้ว การเรียนของนักเรียนย่อมประสบผลสำเร็จ บุคลิกภาพจะดึงดูดความสนใจขึ้นแรก แต่วิธีสอนของครูจะก่อให้เกิดความเลื่อมใสและเคารพนับถือในเวลาอันยาวนาน ผู้ที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ในเรื่องวิธีสอนและปรับปรุงวิธีสอนของครูให้ดีขึ้น คือ

๒.๑ ตัวครูเอง ครูควรปรับปรุงตนเองในด้านเนื้อหาและวิธีสอน ครูควรจะได้เตรียมการสอนเป็นอย่างดีทุกครั้งก่อนสอนศึกษา ค้นคว้าจนมีความแจ่มแจ้งในเนื้อหาที่จะสอน และพบทวนเนื้อเรื่องที่จะสอนจนแม่นยำไม่ขาดตกบกพร่อง ในการสอนวิชาสังคมศึกษาครูควรสอนให้สัมพันธ์กันภายในหมวดวิชา และสอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ ด้วยหลาย ๆ วิชาตามความเหมาะสม เพื่อให้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวเนื่องกัน ครูควรชี้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของวิชานี้ว่าจะสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไรบ้าง ครูควรจะใช้วิธีการสอนแผนใหม่ การสอนของครูจะต้องให้เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสามารถ และความสนใจของนักเรียนเป็นรายบุคคล และควรใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนด้วย อุปกรณ์ที่ใช้จะต้องให้เหมาะสมกับบทเรียนด้วย ควรมีทั้งวัสดุอุปกรณ์และสื่อทัศนอุปกรณ์ ครูควรอธิบายด้วยเสียงที่ดังชัดเจนแจ่มใสพอที่นักเรียนจะได้ยินโดยทั่วทั้งห้อง ไม่ช้าหรือเร็วเกินไป ควรให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมการสอนโดยทั่วถึง ฝึกทักษะและความสามารถของนักเรียนในต่าง ๆ หลายด้าน ทั้งทางด้านความคิดและการปฏิบัติเพื่ออบรมให้นักเรียนมีสัจจะการแห่ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสามารถในการครองชีพ และมีความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองดี

๒.๒ ผู้บริหารโรงเรียน ก่อนการรับครูเข้าสอน ควรได้พิจารณาเลือกอย่างถี่ถ้วน เมื่อรับครูเข้าสอนแล้วควรได้สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูได้นำวิธีการสอนแบบใหม่ไปใช้ ถ้าครูประสบความล้มเหลวในตอนต้นไม่ควรตำหนิแต่คัดค้านและช่วยแก้ไขความบกพร่องและควรเปิดโอกาสให้ครูได้ปรับปรุงแก้ไขอีกจนกว่าจะประสบความสำเร็จ ควรจะติดต่อกับสถาบันฝึกหัดครู

เพื่อนำวิธีการสอนใหม่ ๆ มาเผยแพร่ และควรส่งเสริมให้นักหรือนักศึกษาไปฝึกสอนเพื่อเป็นการช่วยเหลือการผลิตครูที่ดีและได้ผลพลอยได้ในการเลือกครูที่ดีไว้สอนในโรงเรียนของตนด้วย ควรส่งเสริมให้ครูได้ไปฟังการอบรมครูหรือการนิเทศการศึกษาจากสถานศึกษา หรือเชิญวิทยากรมาปาฐกถาหรืออภิปรายเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ที่ถูกต้องและเหมาะสม ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูวิชาสังคัมศึกษากับครูอื่น ๆ จัดชุมนุมครูวิชาสังคัมศึกษา เพื่อบรรดาครูจะได้มาประชุมปรึกษาหารือกัน เตรียมการสอนร่วมกัน และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษาร่วมกัน ไม่ควรให้ครูแต่ละคนสอนวิชาสังคัมศึกษาหลายชั่วโมงเกินไปเพื่อครูจะได้มีเวลาเตรียมให้สอนได้ดี และควรส่งเสริมการศึกษาต่อของครูด้วยจะได้ครูวิชาสังคัมศึกษาที่ทันสมัยอยู่เสมอ

ควรจัดศึกษานิเทศก์ไปอบรมครูในโรงเรียนต่าง ๆ โดยเฉพาะการสอน การวัดผล เป็นต้น เพื่อจะได้แนะนำให้ครูได้ปรับปรุงวิธีสอนและการวัดผลให้เหมาะกับโรงเรียนแต่ละแห่ง หรือมีเดิมนั้นก็จัดการอบรมครูและการนิเทศการศึกษาขึ้นอย่างน้อยปีละครั้งหรือ ทอมละครั้ง และควรเปิดโอกาสให้ครูจากสถานที่ต่าง ๆ ได้เข้าฟังมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และควรจัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการอบรมครูและการนิเทศการศึกษาแต่ละครั้ง เผยแพร่ให้มากที่สุด

๒.๔ สถาบันฝึกหัดครู ควรจัดการปรับปรุงหลักสูตร ของการฝึกหัดครูให้ดียิ่งขึ้น ทหาทางแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่พบตามโรงเรียนต่าง ๆ ควรฝึกการปฏิบัติการสอนให้มาก ฉายภาพยนตร์เกี่ยวกับการสอนที่ดีหรือวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ควรจัดการสาธิต การสอนที่ดีให้นักเรียนดู จัดพิมพ์หนังสือหรือเอกสารเกี่ยวกับวิธีการสอนใหม่ ๆ ที่ใช้ได้ผล คือเผยแพร่ไปตามโรงเรียนต่าง ๆ

๒. อุปรกรณ์การสอน อุปรกรณ์การสอนเป็นสิ่งสำคัญมากต่อการเรียนการสอนวิชา สังคัมศึกษา ถึงแม้ครูจะรู้จักวิธีการสอนที่ดี แต่ถ้าไม่มีอุปรกรณ์ครบตามความต้องการ ครูย่อม ไม่สามารถดำเนินการสอนให้ด้วยดีได้ นักเรียนก็จะไม่สนใจการเรียนและไม่เกิดการเรียนรู้ที่ดี ผู้ที่จะช่วยเหลือแก้ไขปัญหานี้ในเรื่องอุปรกรณ์หรือปรับปรุงเรื่องอุปรกรณ์ให้ดีขึ้นมีหลายฝ่ายด้วยกันคือ

๓.๑ ทั่วครู ครูควรรู้จักใช้อุปรกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับบทเรียนนั้นจริง ๆ

ครูควรฝึกทำอุปกรณ์การสอนขึ้นใช้เอง โดยดัดแปลงจากเศษวัสดุเหลือใช้หรือวัสดุราคาถูก ครูควรหาเวลาว่างทำอุปกรณ์การสอนเก็บไว้ใช้บ้าง หรือครูอาจเป็นแค่เพียงแนะนำหรือที่ปรึกษาของนักเรียนในการทำอุปกรณ์การสอน นอกจากครูจะสร้างอุปกรณ์ขึ้นใช้เองแล้วครูควรติดต่อกับหน่วยราชการหรือองค์กรหรือสมาคมต่าง ๆ ขอเอกสารหรือสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ มาใช้เป็นอุปกรณ์ประกอบการสอน หรือเพื่อยืมภาพยนต์มาฉายประกอบการสอน ครูต้องเป็นคนช่างสังเกตพยายามรวบรวมสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือสิ่งรอบตัวมาเป็นอุปกรณ์การสอน สิ่งใดที่ทำไม่ไ้ควรไ้ตามนุษย์ หรือค้นคว้าจากหนังสือหรือเอกสารต่าง ๆ ที่มีผู้เขียนแนะนำไว้ ครูควรติดต่อกับหน่วยโสตทัศนศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ หรือมหาวิทยาลัยต่าง ๆ หรือสถาบันฝึกหัดครู เพื่อฝึกซ้อมเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เช่น การฉายภาพนิ่งหรือภาพยนต์ หรือใช้เครื่องขยายภาพ เป็นต้น

๓.๒ โรงเรียน ควรจัดบริการอุปกรณ์การสอนให้ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาได้ ยืมอุปกรณ์ไปใช้และได้รับความสะดวกในการใช้ด้วย ถ้าทางโรงเรียนไม่มีอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมและครูจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์การสอนนั้น โรงเรียนจะต้องออกค่าใช้จ่ายในการซื้อหาหรือการทำอุปกรณ์นั้น ๆ โรงเรียนควรมีสถวนวัสดุอุปกรณ์สำหรับสร้างอุปกรณ์ขึ้นใช้เอง อาจารย์ใหญ่หรือหัวหน้าวิชาสังคมศึกษาควรส่งเสริมหรือชักชวนให้ครูที่สอนวิชาอื่น ๆ เช่น ครูศิลป ครูทัศนศึกษา เป็นต้น มาร่วมช่วยในการจัดสร้างอุปกรณ์ ถ้าโรงเรียนใดมีงบประมาณพอก็ควรจัดหาซื้อโสตทัศนอุปกรณ์ไว้ใช้บ้าง เช่น เครื่องฉายภาพนิ่ง เครื่องฉายภาพยนต์ เครื่องขยายภาพ เป็นต้น

๓.๓ กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดพิมพ์เอกสารหรือคู่มือแนะนำการใช้หรือการสร้างอุปกรณ์ต่าง ๆ และควรจัดบริการให้ครูได้ยืมอุปกรณ์การสอนวิชาสังคมศึกษาไปใช้ได้ โดยสะดวก หรือจัดสร้างอุปกรณ์การสอนบางอย่างขึ้นและจำหน่ายในราคาถูกลงเป็นพิเศษ หรือเปิดบริการสำหรับให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการสร้างอุปกรณ์แก่ครูวิชาสังคมศึกษาที่สนใจในการสร้างอุปกรณ์ต่าง ๆ หรือแนะนำการใช้และการสร้างอุปกรณ์การสอนโดยผ่านทางสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

๓.๔ สถาบันฝึกหัดครู ควรฝึกนิสิตหรือนักศึกษาให้รู้จักการสร้างและการใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งวัสดุอุปกรณ์และ โสคัตศนอุปกรณ์ได้อย่างแท้จริง และจัดพิมพ์เอกสารและคู่มือ เกี่ยวกับการสร้างและการใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ เผยแพร่ไปตามโรงเรียนต่าง ๆ จัดบริการให้ คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้และการสร้างอุปกรณ์แก่ครูวิชาสังคมศึกษา

๓.๕ นักเรียน ควรได้ร่วมมือกับครู ในการสร้างอุปกรณ์ขึ้นใช้เอง เช่น วาดแผนที่ วาดภาพ เป็นต้น นักเรียนคนใดที่มีเศษวัสดุเหลือใช้ต่าง ๆ ก็ควรนำมาให้กับ ครู เพื่อใช้สร้างอุปกรณ์ต่อไป

๓.๖ ผู้ปกครอง ควรช่วยเหลือในการสร้างอุปกรณ์โดยเสียสละเงินหรือเศษ วัสดุ หรือ เครื่องมือเครื่องใช้ ในการสร้างอุปกรณ์ให้กับโรงเรียนบ้าง หรือผู้ปกครองคนใดที่มี อุปกรณ์การสอนบางอย่างก็ควรเอื้อเพื่อให้อืมหรือให้แก่โรงเรียน

๔. กิจกรรมการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรนับว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษามากเช่นกัน เพราะนักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ที่ดีก็ต่อเมื่อได้ใช้ประสาท สัมผัสทั้ง ๕ อย่าง คือ หู ตา จมูก ^{ปาก} และการสัมผัส ฉะนั้นนักเรียนจึงต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรม ในการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มากเพื่อจะได้เข้าใจบทเรียนให้ดียิ่งขึ้น ผู้ที่จะช่วยเหลือ ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดหรือการร่วมกิจกรรมของครูและนักเรียนหรือปรับปรุงเรื่องกิจกรรม การสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ดีขึ้น มีหลายฝ่ายดังนี้

๔.๑ ครู ครูควรพยายามจัดกิจกรรมการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ มากและพยายามให้นักเรียนทุกคนได้ร่วมจัดและร่วมทำกิจกรรมนั้น ๆ ด้วย เปิดโอกาสให้ นักเรียนได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย เช่น ชี้แผนที่ เขียนแผนที่ เขียนแผนผัง วาดภาพ แสดงความคิดเห็นรายงาน อภิปราย ใ้ควาที่ ฉายภาพนิ่ง ภาพยนต์ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ทำป้ายนิเทศ จัดนิทรรศการ ศึกษาออกสถานที่ เป็นต้น การศึกษานอกสถานที่ครูควรระมัดระวังความปลอดภัยให้มากที่สุดและสะดวกสบายที่สุดเท่าที่จะ ทำได้ และครูควรจัดการวัดผลเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้วยวิธีการ ต่าง ๆ กัน เช่น ให้ทำรายงาน อภิปรายร่วมกัน การสังเกตของครู เป็นต้น ครูวิชา

สังคมศึกษา ทุกคนควรร่วมกันจัดชุมนุมสังคมศึกษาขึ้นและพยายามชักชวนให้นักเรียนได้เห็น
ความสำคัญของชุมนุมและเต็มใจร่วมกิจกรรมของชุมนุม ครูควรเป็นแค่เพียงที่ปรึกษาแล้วให้
นักเรียนได้เป็นผู้บริหารงานเองมากที่สุด ควรจัดการประชุมสมาชิกของชุมนุมเสมอ ๆ เพื่อ
บริหารงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของชุมนุม

๔.๒ ผู้บริหารโรงเรียน ควรให้ความร่วมมือกับครูในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
ให้ได้รับความสะดวกและปลอดภัย และจัดการประกวดหรือแข่งขันเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา
เช่น การวาดภาพประวัติศาสตร์ การเขียนแผนที่ ฯลฯ

๔.๓ นักเรียน ควรให้ความร่วมมือกับครูเป็นอย่างดีในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ
เวลาที่ครูจัดพาไปศึกษานอกสถานที่นักเรียนควรไปร่วมด้วยทุกครั้ง ควรจะปฏิบัติตามระเบียบ
วินัยของโรงเรียน และประพฤติตนสุภาพเรียบร้อย ตั้งใจศึกษาอย่างแท้จริง เพื่อครูจะได้
มีกำลังใจในการจัดพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่

๔.๔ ผู้ปกครอง ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ผู้ปกครอง
ที่มีความชำนาญหรือเชี่ยวชาญในสาขาวิชาใดก็ควรสมัครเป็นวิทยากร หรือถ้าผู้ปกครองรู้จักสถานที่ใด
ที่ใดก็อาจเป็นมัคคุเทศก์พาชมสถานที่นั้น ๆ

๕. การวัดผล เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาเช่นกัน เพราะครู
จะทราบได้ว่านักเรียนมีความสามารถเพียงไร เกิดการเรียนรู้มากน้อยเพียงไร ก็อยู่ที่การวัดผลของ
ครู ฉะนั้นครูจึงต้องมีวิธีการวัดผลที่ดีและมีประสิทธิภาพ เชื่อถือได้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการ
แก้ไขปัญหาก็เกี่ยวกับการวัดผล หรือปรับปรุงการวัดผลให้ดียิ่งขึ้นก็มีอยู่มากมาย ดังนี้ คือ

๕.๑ ครู ครูควรจัดการวัดผลเกี่ยวกับทุกรายการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาเสมอ ๆ
ครูต้องใช้การวัดผลหลายวิธี เช่น ใช้การสังเกต การอภิปราย การตอบคำถามปากเปล่า
การทำแบบฝึกหัด การรายงาน การสอบข้อเขียน เป็นต้น ข้อทดสอบควรเป็นทั้งแบบอัตนัย
และปรนัยผสมกัน ครูควรมีระเบียบสม่ำเสมอเพื่อเก็บผลของการวัดผลของนักเรียนแต่ละคน ครู
ควรเก็บรวบรวมผลอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนของนักเรียน เมื่อนัก
เรียนมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดอย่างไร ครูจะได้แก้ไขได้ทันที่ก่อนที่จะสายเกินไป

ข้อทดสอบทุกครั้งควรมีทั้งความรู้ที่เรียนมาแล้วจากบทเรียนและความรู้รอบตัวอื่น ๆ ด้วย เพื่อทดสอบว่านักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองหรือไม่

๕.๒ นักเรียน ควรปฏิบัติตามกฎของการวัดผลอย่างเคร่งครัด เพื่อจะได้ทราบถึงความสามารถอย่างแท้จริงของตนเองก่อนการทดสอบนักเรียนควรจะได้เตรียมตัวพร้อมทั้งความรู้ในบทเรียนและความรู้รอบตัวเป็นอย่างดี เพื่อจะได้ไม่ผิดหวังในการทดสอบอันเป็นสาเหตุให้เกิดความท้อถอยในการเรียน

๕.๓ กระทรวงศึกษา ควรพิจารณา^{เพิ่ม}คะแนนของวิชาสังคมศึกษาให้มากขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับกำลังงานและเวลาของนักเรียนที่ต้องเสียไปในการเรียนและศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา จัดการอบรมครูเกี่ยวกับการวัดผลที่ดีด้วย

๕.๔ โรงเรียน ควรมีแผนกวิจัยสำหรับช่วยเหลือครูวิชาสังคมศึกษาในการสร้างข้อทดสอบมาตรฐานขึ้นและเก็บระเบียบแบบแผนและให้ความสะดวกในเรื่องสถานที่และเวลาในการวัดผล

๕.๕ สถาบันฝึกหัดครู ควรฝึกนิสิตและนักศึกษาเกี่ยวกับการวัดผลที่ดี ให้รู้จักใช้การวัดผลวิธีต่าง ๆ รู้จักออกข้อทดสอบแบบต่าง ๆ รู้จักการคิดคะแนนอย่างถูกต้องยุติธรรม และรวดเร็ว มีความรู้ทางสถิติเพื่อนำไปใช้ประกอบการคิดคะแนนและการสร้างข้อทดสอบมาตรฐาน

๖. หลักสูตร และ ประมวลการสอน หลักสูตรและประมวลการสอนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาเพราะเป็นแนวทางในการสอนของครู ถ้าหลักสูตรและประมวลการสอนดี ครูก็ย่อมจะดำเนินการสอนไปได้ด้วยดี นักเรียนก็มีประสิทธิภาพในการเรียนด้วย ผู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขและปรับปรุงหลักสูตรและประมวลการสอนให้ดีขึ้นก็มีหลายฝ่ายคือ

๖.๑ กระทรวงศึกษา ควรปรับปรุงหลักสูตรวิชานี้ให้เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น ให้เนื้อหาของวิชาเป็นที่น่าสนใจของนักเรียน และให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการเรียนวิชานั้น ๆ และควรให้เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่นด้วย

ปรับปรุงประมวลการสอนให้ดียิ่งขึ้น มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอน การวัดผล ฯลฯ ให้มากขึ้น

๖.๒ ผู้บริหารโรงเรียน ควรส่งเสริมให้ครูวิชาสังคมศึกษาได้ร่วมกันจัดทำประมวลการสอนขึ้นใช้ในโรงเรียน

๖.๓ ครู ครูวิชาสังคมศึกษาควรร่วมกันจัดทำประมวลการสอนขึ้นใช้เองภายในโรงเรียนของตน โดยยึดถือหลักสูตรเป็นหลัก และดูประมวลการสอนของกระทรวงศึกษาธิการประกอบด้วย

๗. แบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบ เป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาเช่นกัน เพราะบางโรงเรียนนักเรียนใช้แบบเรียนด้วย และนักเรียนจะเรียนวิชาสังคมศึกษาได้ก็มีความรู้กว้างขวางก็ต้องอ่านหนังสือประกอบที่นอกเหนือจากแบบเรียนด้วย ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขและปรับปรุง เรื่องแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบมีดังนี้ คือ

๗.๑ กระทรวงศึกษาธิการ ควรปรับปรุงแบบเรียนให้ดียิ่งขึ้น ให้มีเนื้อเรื่องตรงตามข้อเท็จจริง ตัวสะกดถูกต้อง ส่วนนวนโวหารเข้าใจง่าย มีภาพประกอบชัดเจนสวยงามและทันสมัย จำนวนมากพอสมควร พิมพ์ตัวอักษรชัดเจน มีแบบฝึกหัดท้ายบททุกบท

๗.๒ ครู ควรจะศึกษาค้นคว้าจากแบบเรียนหลาย ๆ เล่มและจากหนังสือประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาสังคมศึกษาเพื่อสำรวจข้อเท็จจริงที่แน่นอน

๗.๓ โรงเรียน ควรจัดหนังสือประเภทต่าง ๆ และชนิดต่าง ๆ ให้มากพอสำหรับครูและนักเรียนได้ใช้สำหรับการศึกษาค้นคว้า

๘. สถานที่ บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนสำคัญต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาไม่น้อย เพราะถ้าสถานที่บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมไม่ดีไม่เอื้อต่อการเรียนการสอนแล้ว ครูย่อมจะสอนไปไต่ไม่ราบรื่น นักเรียนก็จะเกิดความไม่สบายใจในการเรียน ผลการเรียนของนักเรียนจะค่อยลดลง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาลดและปรับปรุงสถานที่ บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมมีดังนี้ คือ

๔.๑ โรงเรียน ควรปรับปรุงเกี่ยวกับสถานที่ให้ดีขึ้น ให้มีสภาพเอื้อต่อการเรียน ควรจัดห้องสมุดพร้อมด้วยหนังสือสำหรับศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษามากพอ จัดห้องสังคมศึกษาโดยเฉพาะมีห้องหนังสืออุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา ควรมีห้องสังคมศึกษาซึ่งอยู่ไม่ไกลจากห้องเรียนมากนัก เพื่อความสะดวกในการย้ายสถานที่เรียน และถ้าทำได้ควรจัดพิพิธภัณฑ์สังคมศึกษาค้นคว้า สำหรับเก็บสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา เช่น โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เป็นต้น และควรจัดเจ้าหน้าที่สำหรับบริการเกี่ยวกับการยืมหนังสือในห้องสมุดและห้องสังคมศึกษาให้ครูและนักเรียนได้รับความสะดวกและควรวางระเบียบให้ครูและนักเรียนยืมหนังสือได้ตลอดเวลาเปิดเทอมและปิดเทอม

๔.๒ ครู ควรจัดห้องเรียนให้มีสภาพเอื้อต่อการเรียน เช่น ทิศภาพบุคคลสำคัญ สถานที่สำคัญ แผนที่ ฯลฯ ในห้องเรียน จัดห้องสังคมศึกษาโดยเฉพาะ จัดพิพิธภัณฑ์สังคมศึกษา จัดมุมหนังสือสังคมศึกษาในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการศึกษาค้นคว้ายิ่งขึ้น ครูควรแนะนำวิธีการศึกษาค้นคว้าและการอ่านหนังสือแก่นักเรียนด้วย ก่อนการย้ายห้องเรียนทุกครั้งควรได้แจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้าเป็นเวลานานพอสมควร หรือถ้าเป็นไปได้ควรกำหนดเวลาที่แน่นอนของการย้ายห้อง เพื่อให้นักเรียนจะได้ไม่เกิดความลำบากและเสียเวลาในการย้าย

๔.๓ นักเรียน ต้องร่วมมือกับครูในการจัดสถานที่เรียนให้มีสภาพเอื้อต่อการเรียน เวลาเรียนต้องตั้งใจเรียน และทำการบ้านด้วยความตั้งใจจริงและสม่ำเสมอ

๔.๔ ผู้ปกครอง ควรให้ความร่วมมือกับครูในการกวดขันการ^{งาน}ทำของนักเรียน ไม่ควรใช้ให้เด็กทำงานมากเกินไป จนไม่มีเวลาทำการบ้านหรือทบทวนบทเรียน และไม่ควรถอยปละละเลยนักเรียนให้ทำตามใจตนเองมากเกินไป ควรรายงานความประพฤติของทางบ้านของนักเรียนตามความเป็นจริง และร่วมมือกับครูในการแก้ไขความประพฤติที่ไม่ดีของนักเรียนด้วย ข้อสำคัญที่สุดคือผู้ปกครองควรพยายามระวังความเป็นอยู่ของนักเรียนให้ได้รับความสุขสมบูรณ์ตามฐานะ ไม่ควรทำให้เด็กต้องได้รับความกระทบกระเทือนหรือความรบกวนทางใจ ซึ่งจะเป็นผลร้ายต่อการเรียนของนักเรียนด้วย

๘.๕ สถาบันฝึกหัดครู ควรฝึกนิสิตหรือนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดสถานที่ต่างๆ
ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เช่น ห้องเรียน ห้องสังคมศึกษา มุมหนังสือ
สังคมศึกษา เป็นต้น